

**T.C
HARRAN ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENLİĞİ ANABİLİM DALI**

**GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİNDE GÜREŞ
YAPAN SPORCULARIN SOSYO-EKONOMİK
YAPILARININ ARAŞTIRILMASI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Fikret DAĞDEVİREN

DANIŞMAN

Yrd. Doç. Dr. Recep KÜRKCÜ

ŞANLIURFA-2012

HARRAN ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Fikret DAĞDEVİREN' in hazırladığı "Güneydoğu Anadolu Bölgesinde Güreş Yapan Sporcuların Sosyo-Ekonomik Yapılarının Araştırılması", konulu çalışma, 18.01.2012 tarihinde jüri üyeleri tarafından değerlendirilerek Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalında **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Yrd. Doç. Dr. Recep KÜRKÇÜ
Harran Üniversitesi
BAŞKAN

Yrd. Doç. Dr. İsmail GÖKHAN
Harran Üniversitesi
Üye

Yrd. Doç. Dr. Abdullah ADIGÜZEL
Harran Üniversitesi
Üye

TEŞEKKÜRLER

Güneydoğu Anadolu bölgesinde güreş yapan sporcuların sosyo-ekonomik yapılarının araştırılması konulu tez çalışmamda; bana her konuda yardımcı olan, maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen, yüksek lisans öğrenimim boyunca; bilgi, birikim ve tecrübeleriyle bana yol gösteren, saygı değer tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Recep KÜRKÇÜ' ye teşekkür ederim.

Verilerin analizi için SPSS programında bana yardımcı olan Dicle Üniversitesi İşletme Bölümünden Sayın Yrd. Doç. Dr. Abdurrahim EMHAN ve Arş. Gör. Remzi GÖK' e teşekkür ederim.

Anketlerin uygulamasında bana yardımcı olan, Güneydoğu Anadolu bölgesindeki tüm güreş antrenörlerine ve sporcularına teşekkür ederim.

Bilgi alış-verişinde bulunduğum Ardahan Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulundan saygı değer meslektaşım ve arkadaşım Arş. Gör. Ömer KAYNAR' a teşekkür ederim.

Son olarak eğitim hayatım boyunca her zaman yanımda olan ve eğitimin her aşamasında beni teşvik eden aileme teşekkür ederim.

Fikret DAĞDEVİREN

25 Aralık 2011

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜRLER	i
İÇİNDEKİLER	ii
TABLolar LİSTESİ	iv
KISALTMALAR	vi
ÖZET	vii
ABSTRACT	viii
1. GİRİŞ	1
2. GENEL BİLGİLER	2
2.1. Güreş Kavramı	2
2.2. Güreşin Tanımı	3
2.3. Güreşin Tarihçesi	4
2.4. Türk Güreş Tarihi	6
2.5. Güreş Çeşitleri	9
2.5.1. Modern Güreşler	10
2.5.1.1. Serbest Güreş	10
2.5.1.2. Grekoromen Güreş	10
2.5.2. Geleneksel Güreşler	10
2.5.2.1. Aba Güreşi	10
2.5.2.2. Şalvar Güreşi	12
2.5.2.3. Karakucak Güreşi	12
2.5.2.4. Yağlı Güreş	13
2.6. FILA'nın Belirlemiş Olduğu Yaş Kategorileri ve Sıkletler	14
2.6.1. Yaş Kategorileri	14
2.6.2. Sıkletler	15
2.7. Sosyo-Ekonomik Yapı	15
2.8. Spora Katılımda Sosyo-Ekonomik Faktörler	16
2.8.1. Spora Yönelme ve Elit Sporcu Olma	21
2.8.2. Spora Yönelme ve Sosyal Çevre	22
2.8.3 Spora Yönelme ve Aile	23

2.8.4. Spora Yönelme ve Yakın Çevre	25
2.8.5. Spora Yönelme ve Okul-İş Çevresi	25
2.8.6. Spora Yönelme ve Toplum-Kitle İletişimi	26
2.8.7. Spora Yönelme ve Spor Tesisleri	27
2.9. Sporun Sosyalleşmedeki Rolü.....	27
2.9.1. Sosyalleşme	27
2.9.2. Sosyalleşme ve Spor İlişkisi	29
2.9.3. Sporun Sosyal Gelişmedeki Yeri ve Önemi.....	32
2.10. Güneydoğu Anadolu bölgesinin sosyo-ekonomik yapısı	38
2.11. Güneydoğu Anadolu Projesi, Gelişim Süreci ve Bölgeye Etkileri	39
3. MATERYAL VE METOT	43
3.1. Araştırmanın Amacı.....	43
3.2. Araştırma Modeli	43
3.3. Evren ve örneklem	43
3.4. Verilerin Toplanması.....	43
3.5. Verilerin Analizi.....	44
4. BULGULAR	45
4.1. Çapraz Tablolar	58
5. TARTIŞMA VE SONUÇ	72
6. ÖNERİLER.....	80
7. KAYNAKLAR.....	81
8. EKLER.....	87

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Güreş sıklıkları.....	15
Tablo 2: Bölgedeki Güreşçilerin Yaş Dağılımı	45
Tablo 3: Bölgedeki Güreşçilerin Cinsiyet Dağılımı.....	45
Tablo 4: Bölgedeki Güreşçilerin Eğitim Düzeyi Dağılımı	46
Tablo 5: Bölgedeki Güreşçilerin Meslek Dağılımı.....	46
Tablo 6: Bölgedeki Güreşçilerin Aylık Net Gelir Dağılımı	47
Tablo 7: Bölgedeki Güreşçilerin İkametgâh Dağılımı	47
Tablo 8: Bölgedeki Güreşçilerin Medeni Hali Dağılımı.....	47
Tablo 9: Bölgedeki Güreşçilerin Hane Nüfus Sayısı Dağılımı.....	47
Tablo 10: Bölgedeki Güreşçilerin Ev Mülkiyet Dağılımı	48
Tablo 11: Bölgedeki Güreşçilerin Evin Cinsi Dağılımı	48
Tablo 12: Bölgedeki Güreşçilerin Sosyal Tabaka Dağılımı	49
Tablo 13: Bölgedeki Güreşçilerin Otomobil Dağılımı	49
Tablo 14: Bölgedeki Güreşçilerin Dinledikleri Müzik Türü Dağılımı.....	49
Tablo 15: Bölgedeki Güreşçilerin İzledikleri Film Dağılımı	50
Tablo 16: Bölgedeki Güreşçilerin İzledikleri TV Programları Dağılımı.....	50
Tablo 17: Bölgedeki Güreşçilerin Sosyal Faaliyet Dağılımı	50
Tablo 18: Bölgedeki Güreşçilerin Güreş Branşını Tercih Etme Dağılımı.....	51
Tablo 19: Bölgedeki Güreşçilerin Spor İçin Harcanan Zaman Dağılımı.....	51
Tablo 20: Bölgedeki Güreşçilerin Güreşe Başlama Yaşı Dağılımı	52
Tablo 21: Bölgedeki Güreşçilerin Güreş Yaptıkları Yıl Sayısı Dağılımı.....	52
Tablo 22: Bölgedeki Güreşçilerin Baba Mesleği Dağılımı	53
Tablo 23: Bölgedeki Güreşçilerin Anne Mesleği Dağılımı.....	53
Tablo 24: Bölgedeki Güreşçilerin Baba Eğitim Durumu Dağılımı	54
Tablo 25: Bölgedeki Güreşçilerin Anne Eğitim Durumu Dağılımı	54
Tablo 26: Bölgedeki Güreşçilerin Ailede Sporla Uğraşan Dağılımı.....	55
Tablo 27: Bölgedeki Güreşçilerin Ekonomik Durumu Dağılımı	55
Tablo 28: Bölgedeki Güreşçilerin Aile Ekonomik Durumu Dağılımı	56
Tablo 29: Yaş, Medeni hal, Meslek, Aile ekonomik durum, Güreşe başlama yaş ve Güreş Yaptığı Yıl Sayısı arasındaki ilişkiler.....	57

Tablo 30: Yaş ile Güreş Branşını Tercih Etme Nedeni Arasındaki Durum.....	58
Tablo 31: Yaş İle Spor İçin Harcanan Zaman Arasındaki Durum	59
Tablo 32: Meslek İle Spor İçin Harcanan Zaman Arasında Durum.....	60
Tablo 33: Meslek İle Güreşe Başlama Yaşı Arasındaki Durum.....	61
Tablo 34: Meslek İle Güreş Yaptığı Yıl Sayısı Arasındaki Durum	62
Tablo 35: Medeni Hal İle Spor İçin Harcanan Zaman Arasındaki Durum	63
Tablo 36:Güreşçilerin Eğitim Düzeyi İle Güreş Başlama Yaşı Arasındaki Durum	64
Tablo 37: Eğitim Düzeyi İle Güreş Yaptığı Yıl Sayısı Arasındaki Durum.....	65
Tablo 38: Baba Eğitim Düzeyi ile Çocuğun Güreş Yaptığı Yıl Sayısı Durumu ...	66
Tablo 39: İkametgâh İle Güreşe Başlama Yaşı Arasındaki Durum	67
Tablo 40: Baba Eğitim Düzeyi İle Güreşe Başlama Yaşı Arasındaki Durum	68
Tablo 41: Aile Ekonomik Durum İle Güreşe Başlama Yaşı Arasındaki Durum ..	69
Tablo 42: Aile Ekonomik Durum İle Spor İçin Harcanan Zaman Arasındaki Durum	70
Tablo 43: Aile Ekonomik Durum İle Branş Tercihi Arasındaki Durum	71

KISALTMALAR

FILA: Uluslararası Güreş Federasyonu

GAB: Güneydoğu Anadolu Bölgesi

GAP: Güneydoğu Anadolu Projesi

KG: Kilo Gram

M.Ö: Milattan Önce

M.S: Milattan Sonra

UNESCO: Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilatı

ÖZET

Güneydoğu Anadolu bölgesinde güreş yapan sporcuların sosyo-ekonomik yapılarının araştırılması amacı ile yapılan araştırmaya 130'u erkek, 15'i bayan toplam 145 kişi katılmıştır. Bölgede faal olarak güreş yapan sporcuların sayısı 349'dur. Anket uygulamasında faal olarak güreş yapma kriteri aranmıştır. Anket uygulanan güreşçiler tesadüfi olarak seçilmiştir.

Anket formu bilgisayar ortamına aktarılarak, SSPS 18.0 istatistik programında Ki-kare, korelasyon ve frekans dağılımı alınarak, birbiriyle ilişkili olduğunu düşündüğümüz değişkenler arasında çapraz tablolar oluşturulmuş ve bunların istatistiki anlamlılıkları ($p < 0.05$) seviyesine göre yorumlanmıştır.

Araştırmada, verilerin değerlendirilmesi sonucunda, güreşçilerin meslek ile güreş sporu için harcanan zaman, yaş ile güreş sporu için harcanan zaman, meslek ile güreşe başlama yaşı, meslek ile güreş yaptığı yıl sayısı, medeni hal ile spor için harcanan zaman, eğitim düzeyi ile güreş yaptığı yıl sayısı, babanın eğitim düzeyi ile çocuğun güreş yaptığı yıl sayısı ve ikametgâh ile güreşe başlama yaşı arasında anlamlı fark bulunmuştur ($p < 0.05$).

Ailenin ekonomik durumu ile güreşe başlama yaşı ve ailenin ekonomik durumu ile güreş sporu için harcanan zaman arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p > 0.05$).

Araştırma sonucunda bölgedeki güreşçilerin ekonomik durumlarının ve ailelerinin ekonomik durumlarının orta seviyede olduğu, en çok dinledikleri müzik türünün Türk halk müziği ve Türk sanat müziği, en çok izledikleri filmlerin savaş ve macera filmleri, en sık izledikleri televizyon programının spor programları olduğu, sosyal faaliyet olarak daha çok arkadaş grubuyla bir araya geldikleri tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Güreş, Sosyo-Ekonomik, Güneydoğu Anadolu Bölgesi.

ABSTRACT

130 males and 15 females, 145 participants in total, participated in this study which aims to evaluate the socio-economic structures of the athletes wrestling in the Southeastern Anatolia Region. The number of those who are actively wrestling in the region is 349. In the survey 'to be actively wrestling' is sought as a criterion. Wrestlers surveyed were selected randomly.

The survey form is transferred to computer environment and analyzed by SPSS 18.0. Cross tables are made according to the variables which we thought they are related and their statistical values ($p < 0.05$) are interpreted by taking the Chi-square, correlation and frequency distribution analysis

At the end of analysis process of the data collected, in the study was found a significant and meaningful difference between the occupations of the athletes and time spent in wrestling, age and time spent in wrestling, occupation and the age to start wrestling, occupation and the number of the years, marital status and time spent for sports, level of education and the number of the years of wrestling, father's level of education and the number of the years his child has wrestled, and place of residence and age to start wrestling ($p < 0.05$)

There is no significant difference between the economic condition of the family and the age to start wrestling, the economic condition of the family and time spent in wrestling ($p < 0.05$)

In conclusion, it was found that the economic conditions of the wrestlers in the Region is moderate, their most popular type of music is Turkish Folk music and Turkish Classical music, the most popular films are thrillers and War films, the most popular TV programs are sports programs, and they mostly tend to be together with their peers as a social activity.

Keyword: Wrestling, Socio-Economic, The Southeast Anatolia Region.

1. GİRİŞ

Ülkemizin ata sporu olarak kabul edilen güreş, zaman zaman alınan bazı başarılarla rağmen halen istenilen seviyeye çıkmadığı görülmektedir.

Sosyo-ekonomik yapı ve kültürel farklılar, tüm spor dallarını olumlu ya da olumsuz etkilediği gibi, güreş branşını da etkilemiştir.

Ülkemize en çok başarı kazandıran spor dallarından biri olan güreş, bu gün ülke geneline baktığımızda profesyonel olarak birkaç ille sınırlı kalarak yapılmaktadır.

Sporun ülke düzeyinde yaygınlaştırılması, yani yatay hareketliliğin gerçekleştirilmesi amaçlardan biri olmakla beraber, temel amaç sosyal kalkınmaya katkı sağlayan, kalite zorunluluğudur. 20. Yüzyılın 2. yarısında başlayan teknolojik patlama ve onu izleyen uzay çağı günümüz insanı her yönden etkilemiştir. Ulaşım ve kitle iletişim araçlarındaki gelişme toplumları birbirine yaklaştırmış, insanların ve toplumların birbiriyle olan ilişkilerini ve karşılıklı etkileşimini artırmıştır (17).

Bu gün spor branşlarına baktığımızda, ülkemizde en yaygın olarak yapılan spor dalı futboldur. Güreş ise; ülkemizin bazı bölgelerinde çok, bazı bölgelerinde ise daha az yapılmaktadır. İç Anadolu bölgesi ve Marmara bölgesi bu gün güreşin en çok yapıldığı bölgelerdir. Bunun nedeni ise bölgeler arasındaki sosyo-ekonomik ve kültürel farklılıklardır.

Sosyo-ekonomik yapı insanları doğrudan etkisi altına almaktadır. Sosyal yapıyı oluşturan ana kitle nüfustur. Nüfus olmadan bir sosyal yapıdan söz etmek mümkün değildir. Nüfusun mutlak miktarı, cinsiyete göre dağılımı ve artış hızı, şehirli veya köylü olma özelliği, meslekteki mevki bakımından durumu, iktisadi faaliyet kollarına göre dağılımı, yaş gruplarına göre dağılımı, eğitsel seviyesi ve ekonomik durumları yanında bu nüfusun üzerinde yaşadığı insanlar tarafından işlenmiş ve değerlendirilmiş fiziki ve coğrafi çevre gibi unsurlar, bir yerin sosyo-ekonomik yapısı hakkında bilgi vermektedir (30).

Bu çalışmanın amacı; Güneydoğu Anadolu bölgesinde güreş yapan sporcuların sosyo-ekonomik yapılarını araştırmaktır.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Güreş Kavramı

“Güreş” kavramının ne anlama geldiğini, nereden çıktığını anlamak için bu sözcüğün etimolojik anlamına bakmak gerekir. Güreşin eski Türkçe ’deki “Küreş” sözcüğünden geldiği sanılmaktadır. Kaşgarlı Mahmut “Divan-ı Lügat-it Türk” adlı eserinde “Küreş” olarak geçen kavramın açıklamasını yaparken, “Kür” sözcüğünün anlamını yiğit, sarsılmaz, yürekli, kabadayı adam olarak vermiştir. Eşleme ve arkadaş anlamına gelen “Eş” sözcüğüyle birleşmenin ardından yiğit ve yürekli bir kişinin yine kendisi gibi kahraman birisiyle eşleşerek boğuşması, dalaşması anlamına gelen “Küreşmek” sözcüğü türetilmiştir. “Güreş” kavramı Türkiye Türkçesinde “Güreş”, Moğolca’ da “Güra”, Çağatayca’da “Küreşmek”, Yakut Türkçesinde “Küreş” şeklinde kullanılmaktadır (8).

İlk zamanlarda gerek doğaya karşı gerek vahşi hayvanlara karşı mücadele gerektiren en eski uğraşları arasında gösterilen güreşin; insanın korunmaya yönelik, karşı koyma, saldırma, etkisiz hale getirme için yapılan bedensel faaliyetlerinin zamanla karşılıklı olarak gövde gösterisine dönüşmesi sonucu ortaya çıktığı düşünülmektedir. Dünyada pek çok milletin kültürel özelliklerini yansıtan, iki kişinin karşılıklı mücadelesi olan güreş dünyanın farklı yerlerinde farklı isimlerle adlandırılmaktadır. Örneğin; Japonya’da Judo, İran’da Kurt-Glaki ve Mazanderam, Rusya’da Tchdadba Guech, Kouresse Kork ve Sambo, İzlanda’da Plima, Kazakistan’da Kureş, Tataristan’da Kuraş, İspanya’da Konarska, Amerika’da Keç-Es, Pakistan’da Kutsi ve Gürcistan’da Çuda Oba diye adlandırılmaktadır (56).

2.2. Güreşin Tanımı

Güreş iki insan ya da iki sporcunun belli kurallar dahilinde başlama yeri olarak çizilmiş minder üzerinde; herhangi bir araç kullanmadan Uluslararası Amatör Güreş Federasyonu (FILA) kurallarına uygun bir şekilde, teknik taktik, beceri, kuvvet ve zekalarını kullanarak birbirlerine karşı üstünlük sağlama mücadelesidir (33).

Güreş, kas gücünün kullanıldığı, teknik ve taktik becerilerin sergilendiği, rakiplerini etkisiz hale getirmeleri ya da üstünlük sağlamak için yapılan bir spor dalıdır (2).

İki sporcunun birbirlerine karşı hiçbir malzeme ve araç kullanmadan belli kurallar dâhilinde, belli bir sürede ve belli bir alan üzerinde, tüm fizyolojik(kas gücü ve kuvvet) ve psikolojik güçlerini (taktik ve başarıma inancı) kullanarak birbirlerinin sırtını yere getirme veya birbirlerine üstünlük kurmak amacıyla yapmış oldukları karşılıklı bir mücadeledir (2).

Başka bir tanımda ise güreş, iki kişinin karşılıklı olarak birbirlerine karşı üstünlük sağlamak yâda kendilerini müdafaa etmek amacıyla güçlerini ve var olan kas kuvvetlerini teknikle birleştirerek, zekâlarını kullanarak ortaya koydukları en iyi fiziksel ve zihinsel mücadele etme şeklidir (65).

Güreş, vücudun tüm kas gruplarını çalıştıran ve cesaret, reflekse bağlı olarak hareketleri doğru yapma becerisi, dayanıklılık ve kuvvete gereksinim duyulan bir spor dalıdır (65).

Güreş, kişinin bedenlen, ruhen ve fikren gelişimini sağlayan, belli kurallar dâhilinde ve belli bir sürede, iki kişinin karşılıklı olarak birbirlerine karşı üstünlük sağlamak, var olan güçlerini ortaya koymak amacıyla yapmış oldukları bir mücadele sporudur.

2.3. Güreşin Tarihçesi

Güreş sporunun tarihi insanlık tarihi kadar eskidir. İnsanların doğasında var olan yaşam mücadelesi, insanlar arasındaki rekabeti ve birbirlerine üstün gelme ve yekdiğerine tahakküm etme temayülünü göstermiştir. İnsanlar arasında silahsız olarak en doğal ve en basit mücadele şekli güreş olmuştur. Tarihin ilk dönemlerinde yaşayan insanların, yaşama arzu ve istekleri onları birbirlerine karşı saldırgan yapmıştır. Bu durum; göçebe hayatı yaşayan tüm topluluklarda olduğu gibi, Türk topluluklarında da rastlamak mümkündür (5).

İnsanoğlu ilk yaradılışından itibaren yiyecek, içecek ve barınma ihtiyacını karşılamak, tehlikeli hayvanlardan ve doğa şartlarından kendini muhafaza etmek zorunda kalmıştır. Bu yüzden hayatta kalmak için mücadele etmiş, neslinin devam etmesi için çeşitli bedeni faaliyetlerde bulunmuştur. Bu süreçte aklını kullanmış zekâsını ve mücadele ruhunu geliştirmiştir. Zamanla insanların yerleşik düzene geçtikten sonra boş kalan zamanlarını güreşe ayırarak daha bilinçli bir şekilde yapmaya başlamışlardır. Dolayısıyla insan, hayatını sürdürebilmek için her türlü canlıya karşı mücadele vermek zorunda kalınca, kendi vücut ağırlığı ile kas gücünden faydalanma biçimini yani güreşi bulmuştur (2).

Güreş, ilk kez M.Ö. 704'teki 18. Olimpiyat Oyunları programına alınmıştır. Güreş ilk olarak 'Greko-Romen' stilde 1896 Atina Olimpiyatları'na; 'Serbest' stilde ise 1904 St. Louis Olimpiyatları'nda da resmen bir spor dalı olarak kabul edilmiştir (2).

1912 yılında Uluslararası Amatör Güreş Federasyonu (FILA) kurulmuş ve 1896'dan sonra ise güreş, Olimpiyat Oyunları'nın vazgeçilmez bir dalı olmuştur. Olimpiyatlarda, Dünya ve Avrupa şampiyonalarında çeşitli ülkelerden, birçok genç güreşçi isimlerini altın harflerle spor tarihine yazdırabilmek ve şampiyon olabilmek için yarışmışlardır (2).

Günümüzde tüm dünya devletleri güreş sporunu, özellikle FILA'nın kurulmasıyla birlikte düzenlenen Avrupa, Dünya ve Olimpiyat Şampiyonalarıyla ülke ekonomisine katkı sağladığı ve ülkelerin tanıtımında büyük rol üstlendiği için sahip çıkmaktadırlar. Bununla birlikte güreş, kültürler arasında bir etkileşim olmuş, dünya barışına büyük katkılar sağlamıştır. Güreş de, futbol ve diğer spor dalları gibi siyasi – politik propaganda aracı olarak da kullanılmaya başlanmıştır (15).

Güreşin dünyadaki tarihsel kökleri mitolojideki Herkül'e kadar uzanmakla birlikte Babil ve Mısır'da M.Ö. 3000 yıllarına ait sanat eserlerinde kuşak güreş resimlerine rastlanmaktadır. M.Ö. 2000 yıllarına ait olduğu sanılan duvar resimlerinde güreş figürleri ilgi çekmektedir (35).

Eski Yunan'da, Tanrı Olemp adına yapılan müsabakalar arasında güreşte bulunmaktaydı. M.Ö. 776'da yapılan ilk Olimpiyatlar da güreşe de yer verilmiş ve M.Ö. 704'te yapılan olimpiyat oyunlarında güreş pentatlon sınıfına dâhil edilmiştir. M.Ö. 648 yılındaki Olimpiyat Oyunlarında güreş ve boks karışımı olan pankreas güreşine yer verilmiştir (21).

M.S. 800 yılında, İran'da, Müslüman hükümdarların emrinde çalışan Türk askerleri "köreş" (küreş, körüş) adını verdikleri serbest stilde güreş yapmışlardır. Türkler zamanla İslam dünyasına egemen olmuş, güreşi de gittikleri coğrafyaya taşımışlardır. 13. yüzyıldaki Moğol istilasıyla İran'a giren Moğol güreşi, hükümdarların koruması altında hızla gelişmiş ve giderek İran'ın ulusal sporu haline gelmiştir. Moğol istilaları sonucu güreş Hindistan'a ve Pakistan'a da yayılmıştır. Ayrıca, Batı dünyasında; İtalya, Fransa ve İngiltere'de de güreş özel ilgi görmüş ve kralların koruması altında gelişmiştir (71).

Grekoromen güreşin yayılması ise, Orta Asya'dan Avrupa'ya göç eden Etrüskler'in İtalya yarımadasına yerleşmesi ve Orta Asya'da öğrendikleri güreşi, ilişki halinde buldukları Yunanlılara, sonraki dönemlerde ise Helen medeniyetinden Romalılara geçmesiyle gerçekleşmiştir. Roma İmparatorları Commodus ve

Maximinus'un greŖi olmalarına rağmen bu spor, Romalılar arasında çok yaygınlaŖmamıŖtır. Ancak, "greŖin Avrupa'ya yayılıŖı Roma'dan baŖlar. Grekoromen stil böylece bütün dünya tarafından tanınan ve medeniyetle birlikte ilerlemiŖ modern bir spor dalı haline gelmiŖtir (42).

2.4. Türk GreŖ Tarihi

Türk spor tarihinde engin, Türk spor geleneğinde zengin bir yere sahip olan greŖ sporu, insanlık tarihi kadar eski bir gemiŖe sahiptir. Bütün sporların prototiplerinde olduğu gibi, greŖte eski devirlerde savaŖa hazırlık amacıyla yapılmaktaydı. Eski Türklerde de bu amaç var olmakla birlikte özel ve genel toylarda (Ŗenlikler, merasimler), yuğ (yas) merasimlerinde, Pazar ve panayır yerlerinde, yaylada konup gŖlerde ve her türlü buluŖma ve kaynaŖma yerlerinde yapılmıŖtır. Diğer bir bakıŖla greŖ, Türklerde siyasi ve askeri, dini, sosyal ve kültürel birçok fonksiyonların yerine getirilmesinde en önemli aksiyonlardan biri olmuŖtur. Ayrıca sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik yapı ve yaŖayıŖında ayrılmaz bir parçası görünümünü almıŖtır. Dolayısıyla sosyal btnleŖmeye ve sosyalleŖme sürecine de büyük katkılar saėlamıŖtır. Böylece eski medeniyetlerin hemen hepsinde görülen greŖ sporu, hiçbir zaman Türklerde ki kadar çok yönlü fonksiyonları icra etmemiŖtir. Yıllardan beri varlığını devam ettiren bir etkinlik olmuŖtur (87).

Eski Türklerde büyük bir tutku olan ve günlük yaŖamdan kopmayan greŖin, baŖlangı yılları tam olarak belirlenememiŖtir. Ancak Koryakla'rın tahtadan yaptıkları ss eŖyalarının üzerinde greŖi figürlerinin bulunmasına bakılırsa, greŖin ne kadar eski bir spor olduğu anlaŖılabilir. M.. 13. yüzyılda yaŖamıŖ Hiyung-Nu Türklerinde greŖ, en yaygın mücadele sporuydu. Sümerlerde de greŖin yaygın olduğu hatta yılın belli dönemlerinde greŖ bayramları yapıldığı, tarihi buluntularla kanıtlanmıŖtır. Oğuz Türklerinde greŖin her türüne yer verildiği de Dede Korkut destanlarından anlaŖılmaktadır. Böylece greŖin ne kadar köklü bir gemiŖe sahip olduğu anlaŖılmaktadır (52).

Türkler ve daha birçok millet tarafından yapılan güreş Türklerin İslamiyet'i kabulünden sonra milli spor olarak devam etmiştir. Hz. Ali'nin cenklerini anlatan menkıbelerde savaşlar sırasında yapılan güreşlerden söz edilmektedir. Hz. Hamza ise günümüzde yapılmakta olan Karakucak ve Yağlı güreşlerin dualarında güreşçilerin piri olarak anılmaktadır. Bugün yağlı güreşçilerimizin giydiği kispeti, İskit Türklerine ait kemikten avadanlık üzerine işlenen güreşçi figüründe görmek mümkündür. Osmanlı padişahlarından Fatih Sultan Mehmet'in İstanbul'da ve Edirne'de güreş tekkeleri yaptırdığı ve tekkelerde üç yüzden fazla güreşçiye idman yaptırdığı bilinmektedir. Sultan Abdülaziz'in Dördüncü Murat'ın saltanat devrinde Kırkpınar güreşlerinde başarı gösteren pehlivanlar saraya alınıp güreş çalışmaları sürdürülmüştür. Osmanlı imparatorluğu döneminde de güreş ayrı bir önem kazanmıştır (63).

Selçuklular, Orta Asya Türk kültürünü ve Fars kültürünü, İslami kurallarla birleştirerek yeni bir Selçuklu kültürü yaratmışlardır. Güreş de bu kültür değişikliğinden etkilendi. Güreş yapılırken uygulanan eski Şamanizm kuralları terk edilerek Farslıların Zor hanelerinde uyguladıkları kurallara benzer kurallar uygulanmaya başlamış, güreş tekkeleri açılmış ve güreşçiye "pehlivan" güreşe de "Küşti" denilerek saray kuruluşuna alınmıştır. Bu kuralların başında kispet giyinmek, dua okumak, Hz. Muhammed'in (s.a.v) ve Hz. Ali'nin adını anmak geliyordu (54).

Osmanlı sultanlarından I. Murat Edirne'yi işgal edince pehlivanlar tekkesi açtırmıştır. Fatih Sultan Mehmet'te İstanbul'u alınca bir pehlivan tekkesi kurdurmuştur. En meşhur ve büyük güreş tekkesi İstanbul'da Zeyrek yokuşunda olan idi. Diğer bir tekke ise İstanbul'da Fatih Sultan Mehmet zamanından Unkapı yolu üzerinde kalan "Pehlivan Suca Tekkesi" adını taşıdığı bilinmektedir. Osmanlı döneminde güreş tekkeleri bu sporun temel teşkilatlanma birimi olmuştur (60).

Osmanlı Türklerinde güreş iki stilde yapılırdı. Anadolu'da "karakucak", Rumeli'de "yağlı güreş"... Türklerin karakucak güreşi Avrupalıların serbest güreşiyle benzerdir. Karakucak güreşi, Mançurya, Yakut Türkleri, Moğolistan, Doğu ve Batı Türkistan, Kafkasya, Anadolu, Kırım ve Kazak Türkleri tarafından yüzyıllar boyu

yapıla gelmiştir. Yağlı güreş ise Rumeli denilen Trakya ve Balkanlardan yayıldığı bilinmektedir. Yunanlılar tarafından eski Olimpiyat oyunlarında güreşçilerin zeytinyağı ile yağlanarak yaptıkları güreştir. Türkler tarafından benimsenmiş ve sevilerek yapılmış ve yayılmıştır. Yağlı güreş ve karakucak güreşleri ülkemizde geleneksel olarak yapılmaktadır (48).

Ülkemizde güreşin en önemli otantik organizasyonu olan “Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri” diğer yandan 650. yılına erişen geçmişiyle de bugün için bu branşın en uzun süredir süreklilik arz eden organizasyonu niteliğindedir. Ülkemizde ata sporu olarak bilinen ve olimpiyatlardan sonra en eski spor branşı olarak bilinen “yağlı güreş” ulusal ve son zamanlarda da uluslararası alanda da yoğun bir ilgi ile izlenmekte ve takip edilmektedir (41).

Avrupa'da ilk defa yabancı pehlivanlarla boy ölçüşen güreşçimiz, Koca Yusuf'tur.1899'da Kara Ahmet Paris'te, Paul Pons ve Laurent de Bakerca'yı yenerek grekoromende Dünya Şampiyonluğu'nu kazandı. Türk halkına büyük bir moral kaynağı olmuştur. Türkiye'de modern anlamdaki Greko-Romen stil güreş çalışmalarına 1910 yılında başlandı. Türkiye'de ilk Güreş Federasyonu, Cumhuriyet'in ilanından önce 1922 yılında, Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı bünyesinde yer aldı. İlk güreş federasyonu başkanlığını da Beşiktaş Osmanlı Jimnastik Kulübü'nün kurucularından Ahmet Fetgeri Bey yaptı (47).

Ayrıca dünyada gelmiş geçmiş en iyi güreşçilere verilen ”hall of fame” FILA onur ödülüne Ahmet Ayık, Hamza Yerlikaya, Mustafa Dağıstanlının ardından son olarak 15 Mart 2010 Tarihinde Avrupa ve dünya şampiyonu, olimpiyat ikincisi güreşçimiz Şeref Eroğlu layık görülmüştür. Böylece dünyada Türk Güreşinin ne kadar önemli bir yeri olduğu verilen ödüllerle gösterilmiştir (74).

Yerlikaya,17 yaşındayken katıldığı ve İsveç'in başkenti Stockholm'de 1993 yılında düzenlenen Büyükler Dünya Şampiyonasında, daha önce Avrupa, Dünya ve Olimpiyat şampiyonu olmuş rakiplerini yenerek, şampiyonluğa ulaştı. Bu başarısının ardından (FILA), modern güreş tarihinde, Dünya minderlerinde ilk kez 17 yaşında bir

güreşçinin şampiyon olduğunu açıkladı ve Yerlikaya'yı 'Asrın güreşçisi' unvanı ile ödüllendirdi. Bu başarı ülkemizin gurur kaynağı olmuştur (11).

Türkiye, 1923 yılında FILA'ya üye oldu.1924 Paris Olimpiyat Oyunları, Türk güreşçileri için uluslararası alandaki ilk ciddi deneyim oldu. Bu olimpiyatlara katılan takımımız Seyfi Cenap Berksoy, Fuat Akbaş, Dürrü Sade, Mazhar Çakar ve Tayyar Yalaz'dan oluşmuş ve takımımızı hazırlayan Raol Peter adındaki Macar çalıştırıcı, Türkiye'deki minder güreşinin kurucusu olmuştur.1932 yılında güreşçilerimiz ilk kez, Balkan Şampiyonası'na katılmış 5 altın ve 2 gümüş madalya kazanarak, takım halinde de birinciliği elde etmişlerdir. Türkiye'de ilk Serbest Güreş Şampiyonası 1935'te düzenlendi. 1936 Berlin Olimpiyat Oyunları'na grekoromen stilde 61 kg güreşçimiz Yaşar Erkan altın madalya kazanarak, olimpiyatlardaki ilk madalyamızın sahibi oldu. Güreşte alınan bu başarılar, güreşe bir ivme kazandırmıştı (13).

Türk Güreşi altın çağını, yedi altın ve iki gümüş aldığımız 1960 Roma Olimpiyatları'nda yaşamıştır. Grekoromende 61, 73 ve 87 kiloda Müzahir Sille, Mithat Bayraktar ve Tefik Kış altın madalya aldılar. Serbest stil güreşinde ise 52, 63, 79, 87 kilolarda Ahmet Bilek, Mustafa Dağıstanlı, Hasan Güngör ve İsmet Atlı altın madalya 73 ve ağır sıkllette İsmail Ogan ve Hamit Kaplan ikinci olarak toplamda 7 altın 2 gümüş madalya aldılar ve Roma yüksek mahkeme binası önünde 7 kez istiklal marşımız çalındı. Türk bayrağı 9 defa şeref direklerine yükseldi (88).

2.5. Güreş Çeşitleri

Her ülkenin içinde bulunduğu hayat koşullarından dolayı farklı güreş çeşitleri ortaya çıkmıştır. Bazı güreş çeşitleri hızlı bir şekilde yayılmış, evrensel bir boyut kazanarak modern olimpiyatlara dahil edilmiştir. Bazıları ise içinde bulunduğu ülkenin örf, adet, gelenek ve göreneklerini yansıtarak, ülke sınırları içinde kalmıştır. Bu nedenle güreş çeşitlerini iki başlık altında toplamak gerekir.

2.5.1. Modern Güreşler

FILA tarafında yapılan güreşlerdir. Serbest ve grekoromen güreş diye ikiye ayrılır.

2.5.1.1. Serbest Güreş

FILA'nın belirtmiş olduğu tehlikeli hareketler dışında, vücudun tüm bölümlerine oyun yapıldığı bir güreş çeşididir. Bu güreş stilinde sporcu rakibinin el, ayak, baş ve gövdeden tutarak hareket yapabilir. Serbest stil güreşinde erkekler yanı sıra bayanlarda güreşirler.

2.5.1.2. Grekoromen Güreş

Grekoromen güreş stilinde vücudun belden yukarısına oyun yapılır. Grekoromende rakibin ayaklarını tutmak ve kendi ayaklarını kullanarak da oyun yapmak yasaktır. Grekoromen güreş stilinde sadece erkekler güreşir, bayanlar güreşemez.

2.5.2. Geleneksel Güreşler

Her ülkenin kendine has örf, adet, gelenek ve göreneklerini yansıtan kültürel değerleri vardır. Bu farklı değerlerden dolayı her yörenin kendine has güreş çeşitleri ortaya çıkmıştır.

2.5.2.1. Aba Güreşi

Aba güreşleri Hatay ve Gaziantep yöresinde oldukça yaygındır. Gaziantep'te yapılan aba güreşine "Aşırtmalı Aba Güreşi" denmektedir. Aba güreşi adını pehlivanların giydiği abadan almaktadır. Aba güreşinin yapıldığı saha çim veya

toprak olabilir. Bu güreş alanına Hatay aba güreşinde “mersah”, Gaziantep aba güreşinde “çukur” denilmektedir. Aşirtmalı aba güreşinde boy, sıklık festival ve şenlikler dikkate alındığında kilo ve yaşa göre yapılmaktadır. Aşirtmalı aba güreşinin ayaktaki ve yerdeki süresi daha önceden, hava şartlarına ve güreşe iştirak edenlerin çokluğuna göre belirlenir. Ayaktaki süre yedi dakika yerdeki süre iki dakikadır. Aşirtmalı aba güreşi diğerk greşlerden çok farklı olduğu için çok çabuk sonuca varılabiliyor. Bu yüzden süre konusu masa hakemlerinin kararına bağılıdır. Aba güreşi, o yörenin en yaşı ve tecrübeli pehlivanlarından seçilen hakem/çarkacı/çarkçı tarafından yönetilir. Güreşin yapıldığı çukurda pehlivanların bir süre gezinmelerine “dolanma” denir. Taraflarca meydana çıkarılan pehlivan, kendisine rakip bulmak için çukur da dolanır. Bu pehlivanın karşısına rakip bulunursa hemen soyundurulur ve aba giydirilerek meydana çıkarılır. Eğer dolanan güreşçi ve rakibi uygun görürse güreş hemen başlar. Greşten önce pehlivanların mersaha/çukura çıkarak güreş yapar gibi birbirlerini sınyarak ısınmalarına makaban/kaldırmaç denilmektedir. Mersahta mücadele eden güreşçiler beş veya yedi dakika içerisinde birbirlerine üstünlük sağılayamazlarsa, güreşçiler “yaralı kalır”. Yaralı kalan güreşçiler o grubun sonunda bir kez daha güreşirler. Bu güreşte de yenişemedikleri takdirde eş değıştirerek güreşirler. Bütün rakiplerini yenen güreşçi o günkü güreşin galibi olur. Yarışmanın şampiyonu olur ve buna “mersah aldı” denir (45).

Aba: Yakasız kaban uzunluğunda kolu pazı hizasında yarım kollu kalın kumaştan veya keçe kılından örülerek yapılır. Geleneklere göre aba köy halkının ortak malı sayılır. Güreşin yapıldığı köylerde en az her köyün 2-3 abası vardır. Güreş yapacak pehlivan abayı giydikten sonra beline kuşak bağılar. Aba güreşlerinde yenişme süresi genellikle 7 dakikadır. Aba güreşinde genellikle ayakta neticeye gider. Güreş yerde pek sürmez. Folklorik güreş türünden olan aba güreşlerinde çalgı olarak greşlere davul zurna eşlik eder. Düzenlenme ve organize tarzına göre güreşlerde davul sayısı 6-7 olurken, zurna sayısı ise ikidir. Birisi güreşin havasını çalarken diğerk zurna ise ritim saz görevi görür (77).

2.5.2.2.Şalvar Güreşi

Adını kıyafetinden alan, Türk milletinin gelenek ve göreneklerine ait değerler taşıyan, folklorik, kültürel ve milli giysili bir güreş türüdür. Karakucak güreşin bir türü olan şalvar (don) güreşinde geniş ve sağlam şalvar giyer, üstleri ve ayakları çıplak olarak güreşirler. Anadolu'da Kahramanmaraş ve yörelerinde (Elbistan, Afşin, Göksun) geleneksel olarak yapılan ve "çangal" ya da "çengel" olarak da bilinen şalvar güreşlerinin geçmişi çok eskilere dayanır. Şalvar güreşinde kurallar, karakucağa benzemekle birlikte farklılıkları da vardır. Çengel güreşinde giyilen şalvar, kispetten ayrı geniş ve sağlam ağızlıdır. Adana, Osmaniye illeri ve civarında yüzyılımızın ilk yarısına kadar düğünlerde şalvar güreşi yapılmış, ancak son yıllarda yerini karakucak güreşine bırakmıştır. Eski Türklerde ve günümüz Anadolu insanı, ata sporumuz güreş ile doyasıya, hatta çeşitli şekil ve kıyafetlerde uğraşmış, onunla özdeşleşmişlerdir. Bunlardan bazıları yurt sathında kaybolup, mahalli normlara hapsolmuş (aba, şalvar güreşleri gibi) ancak yaşamını sürdürmektedirler. Bu bağlamda, Türk yurtlarında çok sevilip yapıla geldiği anlaşılan şalvar güreşlerimiz, şimdilerde hayatını sürdürebilme savaşında olduğu da gerçektir (51).

2.5.2.3.Karakucak Güreşi

Yağlı güreşin yağsız yapılanıdır. Yağlı Karakucak güreşleri genellikle orta Anadolu ve Kahramanmaraş yörelerinde çok yaygındır. Günümüzde serbest güreş diye bilinen minder güreşi, karakucak güreşin formüle edilmiş şeklidir (73).

Yağlı güreşlerde kispet, karakucak güreşlerinde ise pırpıt giyilir. Karakucak güreşlerinde kispet giyinmek yasaktır.

Karakucak güreşçileri pırpıt ve dize kadar gelen uzun bezden yapılan, ayakları yalın olarak güreşmektedir. El ve ayak parmaklarında, bileklerinde yüzük, bilezik, kemer gibi, aksesuarlar bulunduramazlar. Güreşçiler sağ ve sol ayak bileklerine bağlı

mavi veya kırmızı paça bağı bağlarlar. Yağlı pırpıt veya şalvar giymek yasaktır. Paçalarda kasnak bulundurulamaz ve kispet giyilmesi yasaktır. 1970'li yıllarda karakucak güreşlerine resmiyet gelmesinden sonra katılımında azalma meydana gelmiştir. Halk güreşlerde puanlama usulünün kaldırılmasını, güreşin tekrar eski kurallarla yapılmasını istemiştir. O yıllardan sonra güreş organizasyonlarına katılım azalmış, sadece köylerde geleneksel kuralları ile yapılmıştır. Karakucak güreşlerinin organizasyonu ağalık geleneği bulunan yörelerde ağalık seçimine göre yapılır. Ağalık seçimi baş güreşlerinden önce yapılır. Seçilen ağa ertesi yıl yapılacak harcamaları üstlenmiş olur. Seçilen ağa köy düğünleri dışındaki organizasyonları düzenlemekle görevli olan organizasyon kurulunun üyesi sayılır. Organizasyon kurulunda il temsilcisi ve federasyon temsilcisi bulunur. Kurul, tüzel kişiler arasından seçilen en az beş kişiden oluşur. Cazgır tarafından söylenen dua ve manilerle karakucak güreşleri başlar (88).

2.5.2.4.Yağlı Güreş

Yağlı güreşte pehlivanlar vücutlarını zeytinyağı ile yağlar. Bu güreşte vücut kayganlaştığından tutmak çok güç ve maharet ister. Yağlı güreş kuvvete olduğu kadar dengeye dayanır ve güreşçiler kendi aralarında sınıflandırılır. Yağlı güreşte sınıflandırma cüsseye ve ağırlığa göre değil ustalığa dayanır. Ufak cüsseli bir pehlivan ustalığı el verirse başta 120 kilonun üstünde bir pehlivanla dahi güreş tutar (63).

Edirne'de 650 yıldan buyana devam etmekte olan Yağlı güreş, bir denge güreşidir. Yağlı güreşlerde enerjiyi tasarruflu kullanmak çok önemlidir. Çünkü yağlı güreşin süresi diğer güreşlere göre daha uzundur.

Yağlı güreş, Rumeli Türklerince Ege çevresi ile Anadolu'ya yayılmış, halk tarafından benimsenmiştir. Antalya Elmalıda yıllardan beri süregelmekte olan Yağlı güreş Edirne Saray içindeki kapışmalardan 10 yıl daha köklü geçmişe sahiptir (43).

Bugün ülkemizde yapılan yağlı güreşler Amerika ve Avrupa devletlerinin de dikkatini çekmiştir. Amerika ve Avrupa da yapılan fuar ve etkinliklerin bazılarında ülkemizden güreşçi götürülüp yağlı güreş müsabakaları yaptırılmaktadır.

2.6. FILA'nın Belirlemiş Olduğu Yaş Kategorileri ve Sıkletler

FILA'nın belirlemiş olduğu yaş kategorileri ve sıkletler aşağıdaki gibidir.

2.6.1. Yaş Kategorileri

Modern güreşlerde yapılan müsabakalar gelişigüzel yapılmaz. FILA'nın belirtmiş olduğu yaş kategorilerine göre yapılmaktadır. Kategoriler şu şekilde;

Minikler:14-15 yaş

Yıldızlar:16-17 yaş

Gençler:18-19 yaş

Büyükler:20 yaş ve üstü

2.6.2. Sıkletler

Modern güreşlerde, güreş sıkletleri aşağıdaki gibidir.

Tablo 1: Güreş sıkletleri

Minikler(kg)	Yıldızlar(kg)	Gençler(kg)	Büyükler(kg)
29-32	39-42	45-50	55
35	46	54	60
38	50	58	66
42	54	63	74
47	58	69	84
53	63	76	96
59	69	85	120
66	76	97	
73	85	120	
73-85	85-100		

FILA'nın şuan uyguladığı güreş sıkletler bu şekildedir. Fakat FILA; güreş sıkletlerinde, kurallarında ve süresinde zaman zaman değişiklikler yapmaktadır. Bunu, seyir zevkini arttırmak, daha erken neticeye varmak ve hakem in safiyetini en aza indirmek için yapmaktadır.

2.7. Sosyo-Ekonomik Yapı

Sosyo-ekonomik yapı insanları doğrudan etkisi altına almaktadır. Sosyal yapıyı oluşturan ana kitle nüfustur. Nüfus olmadan bir sosyal yapıdan söz etmek mümkün değildir. Nüfusun mutlak miktarı, cinsiyete göre dağılımı ve artış hızı, şehirliliği veya köylü olma özelliği, meslekteki mevki bakımından durumu, iktisadi faaliyet kollarına göre dağılımı, yaş gruplarına göre dağılımı, eğitim seviyesi ve ekonomik durumları yanında bu nüfusun üzerinde yaşadığı insanlar tarafından işlenmiş ve değerlendirilmiş fiziki ve coğrafi çevre gibi unsurlar, bir yerin sosyo-ekonomik yapısı hakkında bilgi vermektedir (31).

Ekonomik yapı bir ülkenin, bölgenin ve yörenin ekonomik gelirlerinin nereden ve nasıl sağlandığıdır. Ekonomik sistem, rejim ve yapıların toplumsal içerikleri; üretim, tüketim ve bölüşüm süreçlerinin toplumsal yönleri, karar mekanizmaları ve karar organları, kalkınma sorunları vb. ile ilgilenmektedir (76).

Bir ülkede fert başına düşen milli gelir ve kalkınma hızı ne kadar yüksek olursa olsun, o ülkede sosyal ve kültürel seviye gelişmemişse, o ülkeyi sosyal anlamda ilerlemiş sayamayız. Sosyal bakımdan gelişmiş bir ülkede, orta sınıflaşmanın artması ve sosyal bütünleşmenin gerçekleşmesiyle ekonomik ve sosyal dengeler sağlanabilir (32). Büyüme, kalkınma ve gelişme kavramları, denk oluşumları içerdiği düşüncesiyle, eşanlımlarda kullanılagelmiştir. Bununla birlikte, İkinci Dünya Savaşı sonrasında yaşanan gelişmeler, ulusal kalkınma sürecinde iktisadi büyüme olgusunun tek başına yeterli olmadığını, bunun yaşamın diğer alanlarındaki sosyal, kültürel, çevresel ve mekânsal boyutlarla dengelenmesini gerektiğini öne çıkarmıştır. Bir yönüyle sürdürülebilir gelişme anlayışının yolunu açan bu gelişmeler kalkınma anlayışını iktisadi gelişmeden toplumsal gelişmeye doğru yönlendirmiştir. Bu tür yaklaşımlar, özellikle 1970'li yıllardan sonra, kalkınma ve modernleşme literatürüne de yansiyarak, söz konusu kavramların saydamlaşmasının yolunu açmıştır. Bugüne gelindiğinde, bu kavramların aynı kavramlar olmadığı gerçeği kabul görmekte ve daha farklı anlamlarda kullanılmaktadır (27).

Topluma uyum sağlama, ferdin ne kadar sosyalleştiği ile yakından ilişkilidir. Sosyalleşme süreci ile birey farklı durumlarda farklı rolleri oynayabileceği, verimli normları kabul etmeyi öğrenir. Kendini ifade eder, güven duygusu artar. Bireyin kendi rolünü yansıtmayı öğrendiği ve hatta bazı beklentileri reddedebilecek biçimde yüklettiği bir etkileşim sürecidir. Yalnızca rol uzaklığıyla yaratıcılık ve yapıcı etkinlikler mümkün olabilir (14).

2.8.Spora Katılımda Sosyo-Ekonomik Faktörler

İş hayatında ve daha sonra genelleşerek sosyal hayata yansıyan amaçsızlık ve monoton çalışma şartlarının doğurduğu kötümser ve bunalımlı tutumların

giderilmesinde spor, kişiyi, fiziki ve psikolojik yönden güçlendirmekle kalmamakta, aynı zamanda kişide sorumluluk ve işbirliği eğitimi ile düzen sağlama yeteneklerini ortaya çıkararak sosyalleşmesine katkıda bulunmaktadır. Kişinin beden, ruhen ve fikren gelişimini sağlamaktadır. Hem kişisel, hem de sosyal kalkınmanın gelişmesine yardımcı olmaktadır. Spor kişi ve toplum ilişkilerini geliştirerek toplumun yükselmesinde de önemli bir araç olmaktadır. Herhangi bir toplumun milli kültüründen kaynaklanan spor faaliyetleri o toplumlara kültürel etkileşim sağlamaktadır (55).

Daha geniş kapsamıyla ele alındığında spor, suçlu, özürsüz vb. gibi sorunlu insanların sosyal hayata uyum sağlamalarında önemli rol oynadığını söylenebilir. Toplumun oluşturan bireylerin, hem genç hem de yaşlı kesimi için önemli bir konu olan boş zamanların değerlendirilmesinde spor çok değerli bir ilgi alanıdır. Sportif etkinliklerin gelişmesinde, yapılmasında rol oynayan sosyal ve ekonomik etkenleri şu şekilde sıralanabilir (31).

Kitle-Haber iletişim araçları,

Gelir seviyesinin yüksekliği,

Boş zaman yaratabilecek koşulların varlığı,

Genel ekonomik durum,

Nüfusun sosyal gelişmişlik durumu,

Sosyal ve kültürel düzeyin yüksekliği,

Sosyal statünün eğitim yoluyla elde edilmiş olması,

Kişilerin sosyalleşme durumu,

Toplam nüfus içinde genç/yaşlı oranı, Spor için uygun bir alt yapının olması,

Toplumun sosyal, ekonomik ve kültürel hedeflerinin belirlenmiş ve sosyal bütünleşmenin gerçekleşmiş olması.

Bu faktörlerin bir araya gelmesi ülkenin sosyal gelişmişlik düzeyini sağlar ve spor yapmaya istekli kişiler, diledikleri ölçüde spor yapabilme olanağına kavuşurlar. Ülkeler de yetiştirdikleri sporcular sayesinde yaygın propaganda fırsatını bulurlar. Sporcular günümüzde kültür elçisi konumuna geçmişlerdir. Uluslararası ilişkilerin düzenlenmesinde spor, diplomatik bir araç olarak değerlendirilmektedir, ilişkileri sınırlı

veya gergin ülkelerin ilk temaslarının başlamasında, spor önemli bir rolü üstlenebilmektedir (55).

Sosyal bir olay niteliğine sahip olan spor ve beden eğitimi faaliyetleri, bedensel ve ruhsal bir eğitim ortamı olarak değerlendirmek mümkündür. Kişilerin sosyalleşmesine yardımcı olan, sosyal ilişkilerin ve toplumun sosyal yönden kalkınmasında rol oynayan eğitim programları, insan unsurunun niteliğini geliştirip, üretimde ve uygarlık yarışında daha başarılı hale getirmeyi amaçlar. Bu çerçevenin içinde yer alan spor, eğitiminin ekonomik kalkınmaya katkısından pay alır ve spora ayrılan kaynakların bir kısmı, eğitime direkt faydalar sağlar. Diğer taraftan eğitim faaliyetlerinin içine spor eğitiminin de eklenmesi, kişilere hem statü kazandırır, hem de gelir düzeyini yükseltir. Bir ülkede insanların canlılığı o ülkenin en değerli kaynaklarından biridir. Bireyin gevşemesi o ülkenin canlılığını yitirmesine sebep olabilir. Kendimizin ve bizden sonra geleceklerin hürriyetlerini muhafaza ve devam ettireceksek, bir insanın cesaret ve zekâsının başlıca dayanağının fiziki sağlık olduğu ve bu yolda bilinçli şekilde çalışmaktır. Sosyal kalkınmaya önem verilmesi, bireyin ve ailenin hayat seviyesinin düzeltilip sağlamaştırılması ve ailenin, bir toplum birimi olarak eğitim ve kültür aktarma görevleri konusunda aydınlatılması ve desteklenmesi, kişisel uyumsuzluklara, sosyal ve kültürel çözümlerin sağlıklı sosyal değişmeye yönltilmesi, istihdam imkânlarının arttırılması, çalışma barışının sağlanması, artan milli gelirin sosyal adalet ilkelerine göre dağılımı, sosyal güvenlik ve refahın yaygınlaştırılması ile mümkündür (66).

Ekonomik kalkınmanın hızlanması ve yüksek bir seviyeye çıkarılmasında insan faktörü asıl unsurdur. Günümüzde ekonomik gelişmenin sosyal ihtiyaçlar yarattığı ve sosyal gelişme olmadan ekonomik kalkınmanın yeterli seviyede gerçekleşemeyeceği şüphesizdir. Sosyal kalkınmanın gerçekleştirilmesinde sosyal hedeflerin ve politikaların tespit edilmesinin önemli rolü vardır. Bu görüş çerçevesinde, sosyal hizmetler içinde yer alan ve toplum hayatında diğer sektör ve alt sektörle dikey ve yatay ilişkisi, sporun bir kalkınma aracı olarak kullanılmasının gereği ve yapabileceği etkiler kendiliğinden ortaya çıkmış bulunmaktadır (55).

Spor, sadece insanların kas gücünü geliştirerek güzel bir vücut yapısına sahip olmasını sağlayan bir araç veya yetenekli olduğu spor dalında başarının doruğuna

ulaşması demek değildir. Spor, bunların yanında alçak gönüllü, yardımsever, arkadaş canlısı, çevresine pozitif enerji veren, doğayı seven sağlıklı ruh yapısına sahip kişi özelliğini de kazandırır. Bu görünümle ülke ekonomisi ve insan gücüne dayalı iş verimi de o ölçüde artmış olabilecektir (89).

Ülkelerin gelişmişlik seviyeleri, içinde yaşayan toplumun hayat tarzında değişiklikler yaratır. Bir ülkenin sanayileşme, şehirleşme ve tarımda modernleşmesi mal ve hizmet üretiminin artması yanında sosyal alanda da önemli gelişme ve değişmelerin meydana gelmesine sebep olmaktadır. Sanayileşmenin yüksek bir seviyeye ulaşması barınan insanlarla dar ve havasız işyerlerinde çalışanların sağlıklarının bozulması ile birlikte moral güçleri de zayıflar. Boş vakitleri değerlendirmede genellikle kahvehanelerde sohbet ve faydasız oyun şeklinde olur. Bu da yeni yerleşen ve sanayileşen toplum birimlerinde bireylerin ve ailelerin hayatlarını devam ettirmek için gerekli olan bilgiyi konuşma tecrübelerinden öğüt dinleme veya tartışma yollarıyla edinmelerinden öteye geçemez (14).

Çalışanların sağlıklarını korumak, moral güçlerini geliştirmek üzere spor faaliyetlerinin düzenlenmesi ve gerekli tesislerin yapılması konusunda önem verilmelidir. Böylece iş kazaları, çalışma yorgunlukları, boş zamanların değerlendirilmesi, çalışma hayatının yarattığı bedeni ve ruhi dengesizliklerin önlenmesine imkân sağlamış olacaktırlar. Böylece üretim insan ilişkilerinin düzenli olması toplum refahı açısından olumlu gelişmelere neden olacaktır (22).

Spor geniş ölçüde turizm sektörünü de destekleyen bir unsurdur. Uluslararası müsabakalar, bireylerin birbirlerini ziyaret etme alışkanlığı, tarihi ve turistik yerlerin, sporcuların ziyaretleri aracılığı ile tanıtılıp geniş bir turist kitlesinin gelmesine imkân sağlayacaktır. Bu ise kültürün çağdaşlaşmasının bir aracı olarak kullanılabilir (30).

Spor, bir toplumda kalkınmayı etkileyen araçlardan biridir. Sporun, sosyal kalkınmayı olumlu yönde etkileyebilmesi, her şeyden önce geniş kitlelerin temel spor kültürüne ve spor imkânlarına sahip olmasına bağlıdır. Bu konuda istenen nitelikte bir seviyeye ulaşılmamış ise, sosyal yapı araştırmaları ile nedenleri tespit edilmeli ve değerlendirilmelidir (22).

Sporun ülke düzeyinde yaygınlaştırılması, yani yatay hareketliliğin gerçekleştirilmesi amaçlardan biri olmakla beraber, temel amaç sosyal kalkınmaya

katkı sağlayan, kalite zorunluluğudur. 20. Yüzyılın 2. yarısında başlayan teknolojik patlama ve onu izleyen uzay ağı günümüz insanı her yönden etkilemiştir. Ulaşım ve kitle iletişim araçlarındaki gelişme toplumları birbirine yaklaştırmış, insanların ve toplumların birbiriyle olan ilişkilerini ve karşılıklı etkileşimini artırmıştır. Sosyal ilişkiler daha da gelişmiştir (17).

Ekonomik ve sosyal kalkınmanın temel koşulu, insan gücünün verimli bir biçimde kullanılmasıdır. Ancak bu gücün verim oranının yüksek olması da insan gücünü oluşturan etkenlerin bilimsel olarak doyurulmasına bağlıdır. Ekonomik ve sosyal kalkınma ile birlikte sporda gelişme paralellik gösterecektir. Kalkınmanın hızlanması ve yüksek bir seviyeye ulaşması sosyal yapıda önemli değişikliklere sebep olur. Ülkemizde son yıllarda kalkınma hızının artması sporu olumlu yönde etkilemiştir. Türkiye’de sporun anayasa düzeyindeki en genel çerçevesi “Devlet, her yaştaki Türk vatandaşının ruh ve beden sağlığını geliştirecek tedbirleri alır, sporun kitlelere yayılmasını teşvik eder.”(madde 59) şeklinde çizilmekte; böylece, spor 1938’de oluşan “devletçi” anlayışının devamı olarak, hem devlet kuruluşlarınca götürölen bir kamu hizmeti hem geniş kitlelerin ruh ve beden sağlığını geliştirici bir araç olarak görölmektedir. Bu bakış açısı 59. maddenin gerekçesine çok daha nettir. Sağlık hizmetlerinin bir parçası beden sağlığının spor yaptırılarak korunmasıdır. Sporun kitlelere yayılması bu amacın gerçekleşmesine yarayacak araçların en etkili olanıdır. Sporun geliştirilmesi sadece fiilen spor yapanlara değil, seyircileri için de eğitici ve sağlık kurallarına uygun bir ortamda yaşamaya sevk edici sebebiyle devletçe ele alınması için bir başka sebeptir (34).

Spora başlama yaşı 6-9 yaş olarak değerlendirildiğinde okul öncesi ve ilköğretim okullarımıza ayrı bir önem verilmesinin gerekliliği ortaya çıkar. Bütün okullarımızdaki mevcut spor tesislerine baktığımızda, gerek kapalı spor salonlarının gerekse açık spor alanlarının çok yetersiz kaldığını görölür. Kaldı ki mevsim şartlarından dolayı özellikle sonbahar ve kiş aylarında açık spor alanlarından yeterince faydalanılmadığı da bilinen bir gerçektir. Yine okullarımızda ki beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin sayıları geçmiş yıllara oranla daha fazla olmasına rağmen ihtiyacı tam olarak karşılayamamakta, spor alanlarının ve araç gereç eksikliğinin had safhada olması öğretmenlerimizin verimlilik oranını da olumsuz yönde etkilemektedir. Gençlerin spor yapma olanakları çok sınırlıdır. Spor salonu olan okullarda bile

öğrenciler çoğunlukla haftada 1-2 saat olan beden eğitimi dersi dışında etkin bir spor eğitimi yapamamaktadırlar (67).

Çalışan gençlik için de aynı şeyler söylenebilir. Birkaç büyük sanayi kuruluşu dışında fabrika ve işyerlerinin hiçbirinde sporla ilgili alan, salon, araç ve gereç, reklam aracı olarak yararlanma eğiliminde olup ancak iyi yetişmiş, yetenekli sporculara olanak tanınmaktadır (61).

Sosyalleşme sürecinin, kişiliğin gelişmesinde en önemli yerini teşkil eden gençliğin ihtiyaç, beklenti ve özlemlerini karşılayıcı maddi ve manevi olanaklarının sağlanması, varlığını korumak ve devam ettirmek idealinde olan devletimizin, temel görevleri arasında gençliğin sağlıklı gelişmeleri ve sosyalleşmeleri için onlardaki yaratıcılık gücünü geliştiren ve topluma daha kolay uyum sağlama ve gençlikten gelen coşkuya deşarj (boşalım) olanağı veren spor ve spor teşekküllerine önem verilmelidir (64).

2.8.1. Spora Yönelme ve Elit Sporcu Olma

Elit sporcularda elit olmadan önce spora yönelirken, amaç; elit olduktan sonraki gibi onunla ilgilenmek, kendini ona adanmak ve asıl işi sporculuk şeklinde değildir. Bu bazı gelişimler sonucunda olmaktadır. Sporcu önce fiziksel gelişim gösterir. Bu, yönelmeyle beraber başlar. Bugün insan organizmasının iki sistemi üzerinde spor yapmanın olumlu etkileri olduğu kesinlik kazanmıştır. Bunlar, kalp-damar sistemi ile kas-kemik (hareket) sistemleridir.

Elit sporcunun yetenek ve performansının gelişmesiyle çevresinde kabul görmesi, bu sporcu için yaptığı spor branşına daha da önem vererek çalışmasını sağlarken, örnek sporcu imajı ile yeni spora başlayacaklara bir “yönelme” eğilimi de yaratmaktadır (59).

2.8.2. Spora Yönelme ve Sosyal Çevre

Sosyal çevrenin taşıdığı özellikler farklı sportif faaliyetlerin geliştirilmesine zemin hazırlamaktadır (39).

Bir cemiyetin devamlı hayatı için lüzumlu olan cemiyet azalarını birleştirici düşünce, adet ve tutumların gençlere aşılabilmesi bilginin doğrudan doğruya tebliğ edilmesiyle değil çevrenin aracılığıyla mümkündür (18).

Sosyal çevre olarak düşünebileceğimiz okul, aile, işyeri ve insan tarafından işlenmiş, değerlendirilmiş olan fiziki çevre şartları sportif faaliyetin hangi branşta yoğunlaştığına ışık tutmaktadır. Okul, aile ve işyerinde kabul görmeyen bir faaliyetin toplumda yaygınlaşması zordur. Eğer yaşanılan çevrede sosyal grup faaliyetleri gelişmemişse, dışa kapalı homojen bir sosyal yapı varsa, sosyal değişme yavaş ve yetersiz ise sportif faaliyet de arzu edilen seviyeye çıkamayacaktır. Bilindiği gibi, spor sosyal bir role sahiptir (39).

Gelişmekte olan organizmada cinsiyet diğer gelişmelere paraleldir. Çocukluktan yetişkinliğe başarılı bir geçiş; biyolojik, psikolojik ve sosyal gelişmenin bir arada olması ile gerçekleşir. Sosyal gelişme kişinin içinde yaşadığı toplum tarafından kabul edilir tarzda davranmayı öğrenme süreci demektir. Gençlik çağının bağımsızlık çağı olması nedeni ile bir anlamda birey topluma karışır, yani evden kopup çevreye yönelerek spora ilgisinin artması da söz konusudur.

Birey kendi yaşlılarıyla kaynaşma olanağını, spor ve diğer faaliyetlerle bulur. Çünkü arkadaşlarının da benzer sorunları vardır ve gruplaşmalar başlar. Bu gruplaşmalar birlikte hareket etmeye kadar götürür. Topluma karışma ve kaynaşma olanağı, yaşlılarıyla beraber ilgi duyduğu etkilendiği veya merak edip denemek istediği spora yönelmeyle gelişir (59).

Arkadaşlarca aranmak, beğenilmek ve benimsenmek benlik saygısının önemli bir koşuludur. Genç birey, arkadaşlarıyla ilişkilere girerek zekasıyla, spor ve sanat yetenekleriyle kendini kanıtlar (70).

Gençlik çağı bağımsızlık çağıdır. Topluma karışma çağıdır. Genç evden kopar, çevreye yönelir. Spora ilgi artar, spor veya diğer faaliyetler gençte yaşlılarıyla kaynaşma imkânı sağlar. Kendisini arkadaşlarıyla kaynaştırır (39).

2.8.3 Spora Yönelme ve Aile

Aile; aynı evde oturan anne-baba, çocuklar veya torunlardan oluşan birinci gruptur. Ailenin toplumsal-ekonomik durumu da çocuğun toplumsal gelişimini şu ya da bu biçimde etkiler, yoksul çevrenin çocukları toplumsal yönden geri kalabilirler. Bunların toplumsal yönden görgü ve yaşantıları az olabilir (39).

Aile'nin bir toplumsal kurum olması nedeniyle ve toplumsal kurumun da temel bazı değerlerinin korunması açısından bütünlüğü nedeniyle zorunlu ve nispeten sürekli kurallar topluluğunu anlattığını ifade edebiliriz. Dolayısıyla aile de bu sürekli kurallar topluluğunun en eskisi, en köklüsüdür diyebilmekteyiz. Aile kavramı günümüzde çok kullanılmaktadır ve yaşamımızın her anında etkilidir. Ancak bilimsel inceleme amacıyla ele alındığı zaman, tanımlanması, işlevlerinin belirlenmesi ve geniş anlamda toplumsal yapıyla ilişkisinin saptanmasında değişik yaklaşımların bulunduğu gözlenmektedir. Gelenek ve göreneklerimiz, örf ve adetlerimizin gelecek kuşaklara taşınması bakımından etkili olan aile, eskiden kurulmuş ilişkileri, gelenekleri, alışkanlıkları kuşaktan kuşağa geçirmek yoluyla üyelerine kendi sınıfları içinde tutmak eğilimi göstermesi bakımından, toplumsal değişikliğe engeldir (59).

Aile yapısı, nicelikleri anne ve babanın eğitim seviyesi ile anne-baba-çocuk ilişkilerinin yapısı ve çocuk yetiştirme anlayışı; gencin boş zaman faaliyetlerini aile kurumu aracılığıyla öğrenmesini ve katılımını sağlar. Aile gencin boş zaman faaliyetlerini yönlendirirken, spora katılımlarında da etkili olmaktadır. Çocuğun sosyalleşmesini ve sosyal davranış biçimlerini geliştirmesini etkileyen en önemli faktörlerden biri ailenin yapısı ve çocuğu eğitme şeklidir.

Genel olarak ailenin çocuk eğitimi biçimine bakılırsa; sevecen, itici, çocuğun uygunsuz davranışlarında tutarlı aşırı koruyucu veya ihmalci, endişeli ve rahat, genellikle etkili veya etkisiz gruplanabilir. Bunlar birbirleriyle etkileşerek daha karmaşık durumları meydana getirebilir (39).

Aile; sosyal dünyayı ve spor dünyasını görmeyi sağlayan ilk birimdir. Ailenin sosyalizasyon üzerindeki ilk ve güçlü etkisi, çocuğun spora katılıp katılmayacağını ve katılıyorsa nasıl bir spor yapacağını belirler. Ailelerin sporla ilgili olması çocuğun spora katılımında, hatta sporun toplumun çoğunluğunca yapılmasında olumlu bir etkendir. Ancak ailelerin bu ilgisi bilinçsiz ise çocuğun kapasitesinin üzerinde zorlamaya yol açıyorsa ya da mutlaka başarıya koşullanmışsa yarar yerine zarar getirecektir (70).

Ana babasından anlayış görmeyen, onlarla çatışma içinde olan genç evde bulamadığı güveni arkadaş çevresinde arar. Onlara daha çok bağlanır ve onları benimser. Onlardan ayrı kalmamak için kendisine aykırı gelen düşünce, tutum, davranış ve eylemleri bile benimser. Bu yüzden, gençler yanlış arkadaş, sağlıksız çevre ve olumsuz ilişkilerden korunmalıdır. Aileler gençleri değişik sosyal etkinliklere yönlendirmelidir. Bireyin çok yönlü gelişmesini sağlayan aktivitelerin başında spor gelmektedir (91).

Çocuğun spora yönelmesinde ailenin rolü büyüktür. Öyleyse bireyin sağlıklı gelişimi için gerekli olan sportif etkinliklerin yaygınlaşmasında da aile başta olmak üzere bütün eğitim kurumlarımıza önemli görevler düşmektedir. Hedef çocukları küçük yaşta spora yöneltmek olmalı, bunun içinde gayret sarf edilmelidir. Zira çocuklarımız toplumumuzun geleceği ve yapı taşlarıdır. Öyleyse onları her bakımdan sosyal hayata hazırlamak ailenin en önemli görevlerinden sayılmalıdır (46).

2.8.4.Spora Yönelme ve Yakın Çevre

Sosyal yapı incelemelerinde çevresel etkilerin önemi büyüktür ve insanın çevresi ile olan bağı tamamen başka bir şekilde belirlemektedir. İnsanın sosyal bir varlık olduğu hemen öğrenilemediği gibi bu zaman almaktadır ve insanlarla nasıl bir ilişki kurulacağı, nasıl geçinileceği, kimlerin etkisinde kalındığında önceden belli olmamaktadır. Bireyin sosyalleşmesi yerleşim yeriyle, ilişki kurduğu insanlarla mümkün olmaktadır. Sosyalleşme aileden sonra sokakta başlar. Bu yüzden çocuk sosyalleşmeyi, insan ilişkilerini, arkadaşları, arkadaşlarla oyun kurabilmeyi ve daha türlü türlü pek çok olayı dışarıda görür, öğrenir, kendi evrenini inşa eder. İster ergenlik çağı olsun ister yetişkin, insan yaşamındaki bazı değerler çocuklukta alınmaya başlanır (59).

2.8.5. Spora Yönelme ve Okul-İş Çevresi

Okullar hem eğitim merkezleridir, hem de aynı yaş gruplarının bir araya geldiği yerlerdir. Bu nedenle beden eğitimi açısından okullar geniş boyutlu birer kaynaktır. Çünkü çocukların, ortaöğretimdeki gençlerin büyüme dönemleri bu çağlara rastlamaktadır. Beden gelişiminin hızlandığı bu dönemlerde kişinin sporla direnç, çeviklik ve bazı alışkanlıklar kazanması çok önemlidir (57).

Beden eğitimi ve spor uygulamaları, okullarda öğrencilere ders içi ve ders dışı zamanlarında genel eğitimin tamamlayıcısı olarak verilmektedir. Okul ve okuldaki beden eğitimi ve spor faaliyetleri çocuğun ya da gencin bedenen eğitilmesini sağlarken, onun psikolojik açıdan gelişmesine ve sağlıklı olmasına da katkı sağlar. Aynı zamanda sosyalleşmesini geliştirir ve beşeri ilişkilerinin gelişmesini güçlendirir (39).

Okul çevresinin spora yönelmeye etkisinde, okul ortamındaki beden eğitimi derslerinin başarı ile uygulanmasının rolü vardır. Öte yandan boş geçen beden eğitimi dersleri veya bir beden eğitimi meslek öğretmenin okulda bulunmaması ve

başka bir meslek öğretmenin dersler boş geçmesin diye bu derslere girmesi nedeniyle, sağlıklı yapılamayan bu derslerin spora yönelme açısından olumsuz etkileri olabilmektedir. Demokratik bir toplumda eğitim nasıl temel bir hak ise, oyunda aynı derecede doğal ve içgüdüsel bir haktır. Bugün ülkemizde temel eğitim sorunlarımızdan en önemlisi çocuğun ilkokulda oynama özgürlüğüne kavuşmamasıdır. İlkokulda temel hak ve özgürlüklerini savunma bilincine ulaşamaz. Ancak çocuğun bu temel hak ve özgürlüğünün sağlanması aile, toplum ve okulun görevidir (59).

Çocukların ve gençlerin içindeki saldırganlığın ve geçimsizliğin törpülenmesi, yetişkinlerin günlük hayattaki sıkıntı, yorgunluk ve tekdüzeliğin verdiği gerginliklerin giderilmesi, beden eğitimi ve spor etkinlikleriyle gerçekleştirilmektedir. Sporcunun sporda sağladığı üstün başarı kişiliği ve zekâsıyla birlikte, arkadaşlarına ve çevresine sağladığı üstünlük, sporcunun zamanla liderlik özelliklerini ortaya çıkarır (90).

2.8.6. Spora Yönelme ve Toplum-Kitle İletişimi

Bireyler toplumsal olarak izole değildirler. Diğer insanlarla ilişki içinde olan toplumsal grupların öğeleridirler. Dolayısıyla medya iletişime tepki doğrudan ve anında değil, toplumsal ilişkilerden etkilenen araçlar ile olacaktır. Bireyler bu noktada kitle iletişim araçlarının iletişimi daha aktif olarak alır, diğer insanlara aktaranlar ve bunu yapamayan daha pasif izleyiciler olarak ikiye ayrılabilirler. Bu da kitle iletişiminin toplumsal ilişkiler ağı içinde, düşünce, bilgi ve gücü elinde tutan unsurların çekişmesi içinde izleyeceği anlamına gelir.

Kitle iletişim araçları toplum üzerinde etkili bir değişim sağlayabilir. Özellikle az gelişmiş ülkelerde bu ülkelerin ekonomik ve siyasal alanda kurtuluşu için kitle iletişim araçlarına güvenilebilir. Toplumda yapılması düşünülen değişiklikler kitle iletişim araçları kullanıldığında ve koşullar uygun hale getirildiğinde gerçekleştirilebilir (4).

Kitle iletişimi olarak adlandırılan bu araçlara son zamanlarda “medya” denilmeye başlanmıştır. Bunların ortak özelliği, her zaman kalabalık, farklılaşmamış

ve ayrışık topluluklara yönelmektir. Büyük ya da küçük olsun her haberin iletilmesi, yaratma ve düşünme özgürlüğü gibi programların yapılması veya sadece eğlenmek için hazırlanan programların yapılmasında ilettikleri ve yaydıkları mesajların çeşitliliğinden ileri gelmektedir. Bir insan topluluğunun varlığını sürdürebilmesi için toplumsallaşması gerektiğinden bunun maddi ve manevi temellerinin toplum üyelerine aktarılması zorunludur. İşte, bu aktarım iletişim süreci içinde gerçekleşir (59).

2.8.7. Spora Yönelme ve Spor Tesisleri

Ülke sporunda olduğu gibi, okulda öğrencileri spora teşvik etmede temel faktörlerden birisini de, yeterli ve uygun tesisler ile spor malzeme ve araç gereçler teşkil etmektedir. Açık ve kapalı spor tesisleri sayılı bazı okullarda bulunmaktadır.

Sporun yapılabilmesi için, sporun özelliğine göre uygun alanlar, salonlar vb. tesislerin olması gerekir. Spora teşvik bu alanların bilinçli bir şekilde değerlendirilmesiyle olur.

Memleket sporunun gelişmesi büyük ölçüde aktif olarak spor yapılabilecek tesislerin varlığına ve bu anlayışla işletilmesine bağlıdır (39).

2.9.Sporun Sosyalleşmedeki Rolü

2.9.1. Sosyalleşme

İnsanı insan yapan toplumsal varlığı olduğuna göre, sosyalleşme aynı zamanda insan olma sürecidir (61).

Bu süreç bireyle çevresi arasındaki iletişim ve etkileşim sonucudur. Bu yaşam boyu sürer ve bireye yeni yaşantılar kazandırır. Kişiliğin toplumsal, ahlaksal katmanı

olan karakter, sosyalleşme sürecinin ürünüdür. Bireyin ahlaksal değerleri benimseyerek benliği üzerinde denetim kuran toplumsal bilinçle sahip olması sosyalleşmesi sonucudur.

Sosyalleşme süreci çocuğun doğuşundan itibaren başlar. Çocuk beş-altı yaşına gelince benlik ve kişiliğin temel unsurları oluşmuştur. Sosyalleşme daha sonraları yakın çevre komşuluk, arkadaşlık ve oyun grupları, okul ve kitle haberleşme araçları yoluyla giderek kesinlik kazanır.

Sosyalleşme süreci içerisinde en önemli süreyi kapsayan ailedir. Aile müessesesi içinde birey bazı davranış şekillerini ve toplumla ilgili temel normları kazanır. Burada en büyük pay anneye düşmektedir. Anne ne derece de iyi yetişmiş yeterli kültüre sahip ve yeterli bir sosyal çevreden geliyorsa bu durum çocuk üzerinde olumlu etki yapar. Aile ve okul çevresinde olgunlaşan ve yavaş yavaş sosyalleşme süreci içinde ilerleyen birey daha sonra işyeri içinde de kendi şahsiyetini bulur ve geliştirir. Çalışma hayatı okul ve aile gibi ferdi saran bir sosyal çevredir. Şahsiyetini bulan ve sosyal ilişkilerini arttıran birey artık farklı amaçlar güden farklı kuruluşların (kooperatif, mesleki kuruluş, spor kulübü, sendika vs.) faaliyetlerine katılarak sosyal hayat içinde yaratıcı olma özelliğini de geliştirmektedir (30).

Sosyalleşme süreci içerisinde şahsiyetini geliştiremeyen ve yaratıcı olma özelliği elde edemeyen birey yeter derecede sosyalleşerek toplum üyeliğini kazanamamış demektir. Böyle bir kimse genellikle toplumda yerleşmiş norm, yasa, gelenek, töre, kamuoyu veya başka toplumsal norm ve kurumlarla saptanmış bulunan hoşgörü sınırlarının dışına çıkabilmekte, böylece toplum tarafından yadırganmakta ve hatta tepki görmektedir (22).

Kişiliğin oluşumunun ön koşulu ve kaçınılmaz bir ögesi olan benlikte sosyalleşme sürecinde ortaya çıkmaktadır. Benlik bir açıdan bireyin hem başkalarıyla paylaştığı hem de onu çevreden ve başkalarından farklılaştıran ayrıntıların bilincine varması demektir. Benlik bireyin ancak diğer insanlarla ve maddi evrenle ilişkileri yoluyla oluşabilmektedir.

Sosyalleşme sayesinde insan toplumun ortaya koyduğu tavır ve hareket modellerini örnekleri ve düşünme biçimlerini öğrenmektedir. Böylece sosyalleşme

kişinin toplumsal kültürle bütünleşmesini ve içinde yaşadığı toplumla uyum sağlamasını mümkün kılan bir mekanizmadır.

Bireyin toplum içinde diğer bireylerle birlikte ortak bir yaşam sürdürebilmesi, toplumun örf ve adetlerine geleneklerine göreneklerine itaat etmesi, giyinme, yeme içme, uyuma, oynama, eğlenme, çalışma bakımından asli bir takım teknikleri kabul etmiş bulunması, toplumsal hayatın norm ve ayinlerine uyması ve grup içinde kendisine verilecek rolleri gereğince yerine getirebilmesi halinde gerçekleşir (22).

İnsanoğlunun sosyalleşmesi sosyal etkileşiminin bir sonucudur. Örneğin her insan ailesinin akrabalarının ulusal ve evrensel kültürünün etkisi altında kalarak ve aynı zamanda bunları etkileyerek sosyalleşir. Sosyal etkileşiminin niteliği ve buna bağlı olarak sosyalleşmenin alacağı biçim, ailenin ve toplumun gelişim düzeyine nitelik ve özelliklerine bağlıdır.

Her toplum iyi ve kötüyü, güzel ve çirkini, hoş ve nahoşu ne için yaşanması, ne için ölünmesi gerektiğini tanımlamaya çalışır. Sosyalleşme sürecinde çocuğa çoğu kez mantıklı bir kanıtlama gösterilmeden, toplumun değer ve normları aşılır ve törelerin nasıl uygulanacağı öğretilir. Toplum bireyden iyi ve kötüyü anlamasını değil, hissetmesini ister (80).

2.9.2. Sosyalleşme ve Spor İlişkisi

Oyun, oyalanma, işten uzaklaşma aracı olarak tarih sahnesine çıkan spor, günümüzde siyasetten ekonomiye, ırkçılıktan ulus birliğine, uluslararası barıştan dayanışmaya, boş zamanın değerlendirilmesinden, meslektaşların birlikte getirdiği iş bölümüne açılan bir yelpazede çok yönlü etkileri olan toplumsal bir kurumdur. Fişek, sporu şöyle tanımlamıştır. Spor, yapan (sporcu) açısından kazanmaya dönük teknik ve fizik bir çaba; izleyen (seyirci) açısından yarışmaya dayalı estetik bir süreç; toplum genelince oluşturulan bütün içinde de, yerine göre o toplumun çelişki ve özelliklerini olduğu gibi yansıtan bir ayna (ya da bağımlı değişken), yerine göre onu yönlendirebilen etkili bir amaç, ama son tahlilde, önemli bir toplumsal kurumdur (53). Bu tanım, sporun diğer yönlerini de göz ardı etmeksizin, toplumsal açıdan ele alarak

yapılmış en gerçekçi tanımdır. Çünkü spor kendine özgü toplumsal kuralları, değerleri, etkileşim simgeleri ve süreçleriyle canlı bir toplumsal yapıdır.

Sosyalleşme (sosyalizasyon) kişinin toplumsal kültürle bütünleşmesini ve içinde yaşadığı toplumla uyum sağlamasını mümkün kılan bir mekanizmadır (28). Yeni doğan bir çocuk toplumsallaşma süreci ile sosyal davranışları öğrenip toplumsal sistemin bir üyesi haline gelir. Toplumsallaşma, kişinin toplumun değerlerini ve ideallerini benimsemesi, sosyal hayatta oynayacağı rolleri öğrenmesi anlamını taşır.

Bir çocuğun sosyalleşmesini sağlayan araçlar, ailesi, komşuları, oyun arkadaşları, okul arkadaşları, öğretmenleri ve kitle iletişim araçlarıdır (53). Sosyalizasyon toplum açısından bir kontrol süreci ve gurup yaşamında düzenlilik sağlama yoludur (68). Bu anlamda toplumsallaşma yaşam boyu süren bir süreçtir.

Gelişmiş ülkelerde sportif yarışmalar da sosyalleşmenin önemli bir aracı olarak kabul edilir. Çocuğun temel gelişiminde oyuna sınırsız ihtiyacı vardır. Organize edilmiş sportif oyunlar yoluyla çocukların hem kendi akranları ile bir arada olması sağlanır hem de kurallara ve kararlara uyma, yenme ve yenilmeyi hazmetme gibi deneyimler kazandırılır. Ancak bu organizasyonlarda çocuğun insan yönü üzerinde durulmalı, sporcu yönü ön plana çıkarılmamalıdır. Böylece çocuk kendi vücudunu tanıma, fiziksel özelliklerinin farkına varma fırsatını elde eder. Kendinden daha çok iyi ve daha az iyi kişiler olduğunu fark eder. Daha az iyi olanları küçük görmemeyi, daha çok iyi olanları takdir etmeyi öğrenir. Bu deneyimler hayatı boyunca farklı konularda ve farklı koşullarda karşılaşılabilecek benzer durumlara uyumunu kolaylaştırır. Mutlu ve başarılı olmak için çalışırken kendine ve başkalarına zarar vermeden rekabet edebilir.

Sosyalleşme nesnel olarak ve öznel olarak açıklanabilir. Nesnel olarak sosyalizasyon toplumun kültürünün bir kuşaktan diğerine geçirildiği ve bireyin, örgütlenmiş sosyal yaşamın kabul edilmiş ve onaylanmış yollarına uyarlandığı süreçtir. Öznel olarak sosyalizasyon ise, bireyin çevresindeki kişilere uyarlanması sonrasında cereyan eden bir öğrenme sürecidir (53). Bu anlamda öznel sosyalizasyon bireyin öğrenmeleriyle ilgilidir. En önemli öğrenme süreci ise taklit ve rekabettir.

Çocuk ilk aylarından itibaren en basit davranış şekillerini bile taklit yoluyla geliştirir. Anne ve babayla başlayan bu taklit etmeler giderek sevdiği, beğendiği ve hayranlık duyduğu diğer büyüklerle devam eder. Sporcular, müzisyenler ve sinema oyuncularını gençlerin taklit etmeye en çok eğilim gösterdikleri kişilerdir. Bu yüzden sporcular örnek davranış ve alışkanlıklarıyla sosyalleşme sürecinde diğer kişilere iyi birer model olabilirler. Rekabet ise iki veya daha çok bireyin bir şeyi başarmada birbiriyle yarışmaya girdikleri uyarıcı bir süreçtir. Gelişmiş ve esnek kültürlerde sosyal öğrenme de son derece rekabetçidir (53). Spor rekabetin en uygun koşullarda yaşanılmasına olanak sağlar. Başkalarıyla ilişki kurma sosyal öğrenmenin temel koşuludur. Kişinin yaşantısındaki ilişkilerin sayısı ve çeşitliliğinin artması onun toplumsallaşma derecesi ile ilgili bir fikir verebilir. Spor çalışmaları özellikle spor müsabakaları değişik okul ve kulüp elemanlarıyla farklı şehirlerin insanlarıyla, hatta uluslararası yarışmalar düşünüldüğünde farklı toplumların insanlarıyla temas kurulmasını sağlayan organizasyonlardır.

Spor, toplumdaki en yaygın kuruluşlardan biridir. Finansal harcamaları, katılımcıların ve seyircilerin sayısı, filmler, kitaplar, sporla ilgili karikatürler, harcanan süre, spor malzemeleri, sporun dokümanları olarak belgelenebilir. Bu yüzden sosyal bilimler çerçevesinde ele alınıp değerlendirilir.

Spor, belirli bir hedefi olan belli bir amaca yönelik, özel bir davranış halidir. Buna göre spor yalnızca motor endüksiyon ya da bir seri motor faaliyetin geliştirilmesinden ibaret saymak yanlıştır. Sportif etkinliklerin içinde, değişik boyutlarda psikolojik etkenler de yer alır. Bu nedenle spor kavramının, beden ve ruh birliği içerisinde ele alınması gerekir. Sporun özellikle sinir sistemi dengesine ve düzenlenmesine olumlu etkiler yaparak aşırı heyecanlanma, sinirlilik hallerini, saldırganlık eğilimlerini ve anksiyeteyi düzelttiği ve dolayısıyla kişisel iradeyi kuvvetlendirdiği bir gerçektir. Bundan ötürü spor, insanlarda yalnız fiziksel yönden değil, ruh sağlığı açısından da önemlidir. Özellikle gençlerde sporun çok boyutlu yararlarından bahsetmek mümkündür. Genç bireylerde zeka gelişmesini arttırdığı ve spor yapan çocukların derslerinde daha başarılı oldukları kanıtlanmıştır. Ergenlik döneminde aşırı cinsel dürtüler içinde olan gençlerin yapmış oldukları kişisel ve kolektif sporlar, güçlü bir telafi işlevi ile libidinal enerjinin fizik harcamalara dönmesini sağlayarak ruhsal ve bedensel stresin azalmasına yardımcı olur. Bunlara ek olarak

spor, çocukluktan itibaren kişiliğin olumlu yönde gelişmesine, arkadaşlık duygusunun ve çalışma potansiyelinin artmasına katkıda bulunur. Psikolojik anlamı ile sporun bir doyum aracı olduğunu da söylenebilir. Sporda rekabet, hedefe daha önce ulaşma isteği, yetenek, üstünlük ve kontrol serbestliğini elde etmek amaçları kişiyi doyuma ulaştırır. Sporda insan psikolojinin önemi bilindiğinde ve benimsendiğine göre, bu önemli faktörü iyice değerlendirebilmek için psikoloji biliminde geliştirilmiş olan bazı kavramların bilinmesi gerekir. Psikolojik açıdan kişinin sportif etkinliği, belirli bir hedefi bulunan ve belirli bir eylem kalıbına uyan özel bir davranış biçimidir. Burada, üstün gelme gereğinin yarattığı soyut doyumun yanı sıra özellikle profesyonel sporcularda daha belirgin olmak üzere, kişisel gereksinimlerin spor yoluyla karşılanmasını hedefleyen, somut bir doyum da söz konusudur (21).

Kişinin beden yapısıyla ilişkili olduğu uzun zamandır bilinmektedir. İçer dönük yapıdaki kişilerin çevre ve duygusal ilişkileri az olup, hassas ve duygusal bir yapıya sahiptirler. Dışa dönük kişilikli insanlar ise çevre ile çok çabuk ve kolay ilişki kurarlar, çok konuşurlar, çok neşelenip çok kızarlar. Sporda, bu kişilik örneklerinin bazılarında yararlanmak mümkündür. Sporda rekabetin giderek artması, antrenmanların zorlaşması ve insan gücünü zorlayan bedensel yüklenmeler, art arda gelen rekorlar, daha güçlü, daha hızlı olma isteği ve çabası, sporcu üzerindeki stresi arttırmakta ve kişilik sınırlarını zorlamaktadır. Bu denli aşırı zorlamalara dayanamayan sporcularda çeşitli problemler ortaya çıkabilmektedir. Sürekli olarak yüksek gerilim ortamında yaşayan sporcu, bu koşullara karşı çıkabildiği oranda başarılı olur ve madalyaya yani asıl amaca ulaşır. Hedefe ulaşmanın zorlaştığı ve çeşitli engellerin ortaya çıktığı durumlarda spor psikolojisinden yararlanmak gerekir (14).

2.9.3. Sporun Sosyal Gelişmedeki Yeri ve Önemi

Spor sosyolojisi alanında ilk kitap “ Sporun Sosyolojisi” adı ile Almanya da 1921 yılında Heinz risse imzalı olarak yayınlanmıştır. Bu kitapta ortaya konulan birçok toplumsal problemin yine bilimsel olarak çözülebileceği belirtiliyor idi. Risse bu yapıtında sporun toplumsal karakterini diğer alanlardan ayırıyor ve sınırlandırıyor.

Bunu yaparken sınırlandırma ve konu içeriklerini genel sosyoloji ile bağlantılı olarak ele alıyordu (1).

Spor Sosyolojisinde hareket noktası sporun, spor olayının bizzat kendisidir ve daha çok bu sektör içindeki durum değerlendirilir. Bu bakış konuya mikro açıdan değerlendirmeler getirmektedir. Sporcu, antrenör, spor hekimi, sporcu ilişkileri, spor tesislerinin kullanım oranı, sporda alt yapı özellikleri, spor araç ve gereçleri, çeşitli branşlarda eğitici teknikler, beslenme gibi konular daha çok mikro konulardır. Sosyolojik açıdan spor ise, konuya makro açıdan, geniş bir perspektiften bakıştır. Burada hareket edilen alan bizzat toplumun işleyen bütünü ve sosyo – kültürel yapı içinde, bütünden bir parçaya; spora yaklaşmaktır. Toplum içinde ortaya çıkış özellikleriyle yerine göre bir olay, yerine göre ise olgu niteliği taşıyan spora toplumun bütünü içinde yaklaşmak daha uygun olacaktır (25).

Sosyal gelişme, kişinin sosyal uyarıcıya, özellikle grup yaşamının baskı ve zorluklarına karşı, duyarlık geliştirmesi, grubunda ya da kültüründe, başkalarıyla geçinmesi, onlar gibi davranmasıdır (38).

İnsan belli bir zamanda belli bir sosyal ve kültürel ortamda doğar ve sosyalleşme süreci içerisinde çevresine ve topluma uyum çabası gösterir. Bu çaba önce aile sonra okul daha sonra meslek ortamı içinde devam eder.

Beden eğitimi ve spor aktiviteleriyle yalnız fiziksel gelişim değil zihinsel ve sosyal gelişimini de sağlanmaktadır. Bu etkileriyle sporun bu özelliği başka hiçbir alanda bulunmamaktadır. Bu nedenledir ki beden eğitimi ve spor tüm dünyada önemsenmiş ve okul programlarında yerini almıştır. Günümüzde modern beden eğitimi ve spor anlayışı gelişim özellikleri olan fiziksel zihinsel ve sosyal gelişim özelliklerini kazandırması ve insanların yaşam kalitelerini artırmaya yöneliktir. Bu bağlamda spor aktiviteleri sağlık, boş zamanları değerlendirme, performans, kendine güven, kişiler arası ilişkiler ve aktif yaşam alışkanlıkları kazandırılması amaçlı yapılmaktadır (6). Beden eğitimi ve sporun ayrıca toplumsal bir yönü de vardır ki eğitimciler, bir ülkede düzenli spor yapan nüfusun çoğalmasını o ülkenin uygar olma durumunun bir göstergesi olarak kabul etmektedirler (10).

Gelişme, büyümeden farklı olarak bünyeye ve nitelikçe değişimleri içerir. İnsan gelişiminde olgunlaşma ve öğrenme iç içe oluşur. Gelişim bireyler arasında

tempo farkı gösteren, çeşitli yönlerden dayanışma halinde oluşan karmaşık bir süreçtir. Bu süreci iç ve dış faktörler etkiler (49). Sosyal gelişim bireyin davranışlarına bakarak değerlendirilebilir. Gelişim söz konusu olduğuna göre belli bir ilerleme görülmesi gerekir. Bu ilerlemede değişimler süreç içerisinde kolaydan zora, basitten karmaşığa gider.

Sosyal gelişme genellikle safhalar, sıralar serisi olarak, olgunlaşma ve tecrübenin birleşmesine bağlı olan bir hareket olarak tanımlanır. En çok kabul edilen ve belgelenmiş sosyal gelişme teorileri aşağıdaki şekilde gösterilir.

1-Gelişme aşamasındaki her safta özel mücadele ya da gelişmeye bağlı görevler içerir.

2- Genç bir kişi bir diğer safhadaki görevlerine geçmeden önce ilk safhadaki gelişimle ilgili görevlerini tamamlamalıdır, diğer bir deyişle ilk etapta var olduğuna inanılan öğrenme, bir diğer aşamadaki öğrenme için ilk şarttır.

3-Tecrübeler gencin yaşına ve gelişmesine bağlı olarak bütün gelişmeye katkıda bulunur.

4- Sosyal gelişme gençlerin olgunlaşma kapasitelerinin üstündeki tecrübelerle karşılaşınca bozulur veya tecrübelerin tekrarı bir sonraki gelişme safhasının oluşumuna izin vermez.

5- Toplumsal gelişme sürecinde, her başarılı aşamanın başında, gençler özellikle isteklidirler ve önceki safhalarda bitirilmeden bırakılan gelişim ile ilgili görevleri telafi edebilirler, diğer bir deyişle, gelişmeyi yakalamak mümkündür.

Doğumdan itibaren gelişim ile ilgili en önemli deneyimler fiziksel kontrolün sağlanmasıdır. Nesnelere tutma-atma, emekleme, yürüme, koşma, zıplama, atlama vb. okul dönemi başladığında akranlarıyla ilişkiler ve otoriteyle başa çıkma gibi kişisel duygusal deneyimler yaşanır. 10 yaşından itibaren yakın arkadaşlıklar ve paylaşma önem kazanır. Bu anlamda fiziksel hareketler, oyun ve spor çalışmaları insanların hayatındaki gelişme sürecinde önemli rol oynarlar. Zaten çocuklar hareketleri öğrenmek için çok isteklidirler ve bunları denedikçe sevinç duyarlar. Fiziksel kontrollerini sağladıkça da kendilerini başarılı bularak güven duyarlar.

Çocukların spor programlarında ne aradıklarını bilmek çok önemlidir, çünkü çocuklar aradıklarını bulamadıklarında, onların motivasyonu gittikçe azalacaktır ve yetenek gelişmesi zarar görecektir. Çocukların spor deneyimlerinde ne aradıklarını keşfetmenin bir yolu, çocukların kendilerine sormaktır; diğer yolu ise çocukların kendi boş zaman faaliyetlerini nasıl düzenlediklerini izlemektir.

Sportif etkinlikler kişisel nitelikte kalsa dahi, yine de sosyal ilişkilere konu olurlar; böylece sporun en önemli karakteristiklerinden birisi, sosyal bir olay olmasıdır. Sosyal gruplaşmalarda, birden fazla bireyin belli amaçlarla bir arada olduğuna göre, tek başına yapılan sporlarda dahi bu çerçevenin dışına çıkılmaz. Özet olarak spor, sosyal hayatın ve sosyal çevrenin önemli öğelerinden biri olma noktasına gelmiş ve kurumlaşmıştır. Yaşam düzeyinin yükselmesi, ulaşım ve iletişim olanaklarının gelişmesi ve ilerleyen teknoloji sayesinde, sayıca ve nitelikçe gelişen araç ve gereçlerle, spor kitleler arasında daha kolay yayılacak ve yaygınlaşacaktır. İşbirliği, sosyal ilişkilerin en yaygın formu değil fakat aynı zamanda grup ve toplumun sürekliliği ve dayanıklılığı için çok önemli ve vazgeçilmezdir. Kuşkusuz, işbirliği karşılıklı bir ilişkidir. İşbirliğinin, her iki taraf için de tümüyle eşit düzeyde bir çabayı ne kapsamasına ne de gerektirmesine karşın, tek yanlı olduğu söylenemez. Kişilerin birlikte hareket ettikleri söylendiğinde, bir hedefin elde edilmesi için az veya çok aynı anda ve birlikte çaba göstermeleri kastedilmiş olur (53).

Toplumsal ilişkiler toplumda hem yazılı hem de örf, adet gibi yazısız hukuka göre gerçekleşir. Toplumdaki bazı kurumlar ise sosyal ilişkilerin gelişip güçlenmesini kolaylaştırır. Dil, eğitim, din gibi spor da bu kurumlardan biridir. Spor özellikle barışçı olma niteliği ve uluslararası değişmeyen kuralları nedeniyle, aynı toplumdaki insanlar ve gruplar arası sosyal ilişkiler yanında diğer toplumlardaki insanlar ve gruplarla kurulan sosyal ilişkilerin gelişip güçlendirilmesinde de olumlu etkiye sahiptir

Günümüz endüstri toplumlarında, toplumsal işbölümü ve uzmanlaşmanın gelişim düzeyine uyarak, sporun da sayıları ve çeşitleri artmıştır. Hatta spor kendi başına çok büyük ve karmaşık bir endüstri oluşturmaktadır. Artık spor çok sayıda tüketicisi olan bir ürün olarak kabul edilmektedir. Stadyumlarda izleyicileri, T. V. gazete ve dergilerde okuyucuları sayılarının fazlalığı nedeniyle birçok başka ürünün tanıtımı için spor alanları tercih edilmektedir. Spor giyim, özellikle gençlerde normal

günlük giyim yerini almıştır. Eğitim kurumları, sporu eğitimde etkili bir araç olarak benimsemişlerdir. Politikacılar halkta olumlu imaj yaratabilmek için spor organizasyonlarında ve ödül merasimlerinde görünmeye özen gösterir olmuşlardır. Hükümetler toplumsal çözümü önlemek, insanların anarşi ve teröre yönelmesini engellemek için sporu önemsemeye, spor tesis ve organizasyonlarına yatırım yapmaya başlamışlardır.

Günümüzde hızla gelişen teknoloji, insan gücüne duyulan gereksinmeyi giderek azaltmış ve bunun sonucu olarak insanın doğal yapısına uymayan bir yaşam biçimi ile birlikte işve sosyal çevreden gelen baskılar, stresler dolaşım ve solunum sistemi hastalıklarını, özellikle gelişmiş ülkelerde başta gelen ölüm nedenleri arasına sokan faktörlerdir. Spor, çağdaş insanın karşısına dikilen bu tehlikeye karşı dinamik, güncel yaşamın getirdiği streslerden uzak bir ortam yaratarak çözüm getirmekte ve kazandırdığı sağlıklı yaşam biçimiyle de koruyucu tıbbı yardımcı olmaktadır. Sporun bu işlevi yanında kişilerin sosyal ve bireysel karakter gelişimi üzerinde de olumlu etkileri açıktır. Bu nedenle gelişmiş ülkelerde spora büyük önem verilmekte ve erken yaşlardan başlayarak çocuklara spor ve beden eğitimi programları uygulanmaktadır (38). Modern toplumların en belirgin özelliği olan sosyal farklılaşma artan işbölümü ile sosyal bütünleşme arasındaki uyumun sağlanmasında spor aktif bir ajandır. Toplumun sosyal yapısı içinde uyma ve çatışma modellerinin yanı sıra, huzursuzlukların, sapma davranışların azaltılması ve bunların normlarla ahenkleştirilmesi, gerginliklerin toplum yararına yönlenebilmesinde spor önemli faktörlerden biridir (30). Bu açılarından ele alındığında da spor sağlık giderlerinin azalması, hastalıklar nedeniyle işgücü kaybının önlenmesi ve sağlıklı insanlardan oluşan mutlu ve barışçı bir toplum yaratılmasında umut vermektedir.

Aşağıda yer verilen sözler, sporun toplum için değişik açılardan önemini vurgulayan bazı örneklerdir.

Alex Natan: "Sporcularımız ulusal gurur ve ulusal saygınlık konularında çok çarpık görüşlere sahip spor askerleri durumuna gelmişlerdir. Bugün, bütün dünyada, uluslararası spor, uluslararası sorunların çözümünde açık ya da gizli olarak kullanılan bir propaganda silahı, milliyetçilik duygularını körükleyen yeni psikolojik savaş yol ve yöntemlerini harekete geçiren bir amaç olmuştur" (50).

Görüldüğü gibi spor her ülkede ve her dönemde önemli bulunmuştur. Ve içinde gerçekleştiği toplumun sosyal yapısına ve siyasal yönetimine bağlı olarak biçimlenmiştir.

Sağlıklı insanlar, sağlıksız insanlardan daha güvenilirlerdir. O halde gelecekte toplumda sorumluluklar yüklenecek yetişkinlerin iyi alışkanlıklar edinmesinde gerek bireyler arası gerekse toplumlararası iyi ilişkilerin kurulmasında ve devamında çocukluktan başlayan beden eğitimi ve spor faaliyetlerinin büyük önemi vardır. Bu bakımdan sporun, üzerine eğilmesi gereken bir konu oluşu dünya ülkeleri tarafından da ele alınmıştır. UNESCO gibi kuruluşlar bu konuya önemle eğilmişler, Dünyada birçok ülke beden eğitimi ve spor derslerinin artırılması yoluna gitmiş, sporda başarılı öğrencilere burslar, ödüller vererek teşvik etmişlerdir. Eğitim dönemlerinde gereği gibi ele alınmayan hareket ve beden eğitimi, çocukta ve okul gençliğinde spor bilincini ve alışkanlığını oluşturamamaktadır (20). Sonuçta, bedensel enerji kapasitesini iyi kullanamayan, bedensel, ruhsal ve toplumsal yönden sağlıksız nesiller yetiştirme sorunuyla karşılaşmaktadır (12). Okul öncesi ve ilkokulların ilk sınıflarında müfredat programlarına baktığımızda bu programların günlük işlere ve anlayışa dayalı temel becerileri edinme ve geliştirmeyi ön plana aldığı, taklidi hareketlere ve dramatizasyona yer verildiği görülmektedir. İlkokullarda beden eğitimi derslerinin büyük bir çoğunluğu temel sportif eğitimden yoksun sınıf öğretmenlerince işlendiği göz önüne alınırsa uygulamanın ne derece sağlıklı olacağı düşünülmelidir. Eğitime yapılan yatırımın insana yapılan yatırım olduğunu kabul ederek, teorik anlamda kabul edilenlerin hayata geçirilmesi gerekir.

Aşağıda yer verilen sözler, sporun toplum için değişik açılardan önemini vurgulayan bazı örneklerdir.

Verhaegen'in belirttiği gibi sporun eğitimde yararlı olabilmesi için bir topluluk içerisinde bireysel özgürlüğün egzersizi, kendini ve başkalarını daha iyi tanıma, iletişim ve değişim, duygulanım gücünün gelişmesi, sevinç ve mutluluk kaynağı olması, çeşitli bedeni, ahlaki ve entelektüel değerleri, yaşanmış deneyimler haline getirmesi gerekir (16). Eğitimin başlangıç noktasında da kısa ve uzun vadeli amaçlarının temelinde de insan vardır. Bu anlamda eğitimin bir parçası olarak spor, toplumsal sağlık, huzur ve barış için insanın bütünlüğüne ve tüm kişiliğine katkıda

bulunacak şekilde değerlendirilmelidir. Her bireyin karşılanması gereken sosyal ihtiyaçları arasında, ait olma, sevilme, tanınma ve kabul edilme isteği bulunur. Bu ihtiyaçları karşılandığında, bireyin topluma uyumu kolaylaşacaktır. Spor, eğitim sistemi içinde gereken yeri ve önemi alıyor ise, bireye bu ihtiyaçlarını karşılama olanağı sağlanmış olur. Sosyal tatmini yaşayan birey mesleki yönden eğitilmek, toplumsal idealleri benimsemek ve toplumsal gelişmeye katkıda bulunmaya hazır durumdadır.

2.10. Güneydoğu Anadolu bölgesinin sosyo-ekonomik yapısı

Bölgesel gelişme düzeyi farklılıklarının Türkiye'nin de bir gerçeği olduğu yadsınamaz. Güneydoğu Anadolu Bölgesi (GAB), bölgeler itibariyle sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasında 7 bölge içerisinde altıncı sırada yer almaktadır (72).

Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP) kapsamında; Adıyaman, Batman, Diyarbakır, Gaziantep, Kilis, Mardin, Siirt, Şanlıurfa ve Şırnak olmak üzere 9 il bulunmaktadır. Bölgenin nüfusu 1990 yılı itibariyle toplam 5 159 150 iken, %38,99 artarak 2011 yılında 7 816 173 kişiye çıkmıştır (81,86).

GAB 1990-2010 döneminde yıllık nüfus artış hızı %2,47 ile Marmara Bölgesinden sonra en hızlı nüfus artışı yaşayan bölge olmuştur. Bölge aynı zamanda ortalama hane halkı büyüklüğü bakımından en yüksek değere (58,69) sahip bulunmaktadır.

Bölge nüfusunun %65,97'si şehirlerde, %34,03'ü köy ve köy altı yerleşim yerlerinde yaşamaktadır. Türkiye genelinde ise bu oran %70,48 ve %29,52'dir. Bölge nüfusu Türkiye nüfusunun %10,16'sını oluşturmakta, bölgenin Türkiye Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (GSYİH) oluşumuna katkısı %5,61 olup, 2001 yılında bölgede kişi başına düşen Gayri Safi Milli Hasıla (GSMH) 1 186 \$ civarındadır (83,86).

Bölgenin sosyo-ekonomik gelişmişliğinin diğer bir değişle refah düzeyinin düşük olması nedeniyle, bölge dışına göç yaşanmaktadır. Oysa GAB birçok alanda

önemli bir potansiyele sahip olmasına rağmen, sosyo-ekonomik göstergeler açısından, ülke ortalamasına göre oldukça geridedir (72).

GAB'nde istihdamın sektörel dağılımına bakıldığında en önemli dilimi %61,35 oranla tarım ve hayvancılığın oluşturduğu görülmektedir. Okur-yazar oranının düşük (%73,22) olduğu bölgede, kadınlar arasında okur-yazar oranı ise daha da düşük (%60,16) bir düzeyde bulunmaktadır (85).

Gaziantep ili sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasında sahip olduğu endeks değeriyle, GAB'nin Türkiye ortalaması üzerinde bulunan tek ili olup, sanayi bakımında da bölgenin ilerisindedir (72).

Ayrıca bölge tarımında, toprakların dağılımı ve mülkiyet biçimi bakımından da geleneksel bir yapı ortaya çıkmaktadır. Tarım alanlarının önemli bir bölümünün küçük bir kitlenin elinde toplanmasına ve böylece çiftçilerin büyük çoğunluğunun topraksız kalmasına yol açan yarı-feodal işletme birimleri bölgenin çok yaygın bir sosyo-ekonomik yapılanma biçimidir (7,26).

GAB'nin sahip olduğu zengin toprak, su ve insan potansiyelinin etkin kullanılması ile bölge halkının hayat standardı, gelir düzeyi ve istihdam olanakları artarken, Türkiye'nin ekonomik kalkınmasına da büyük bir rol oynayacak potansiyele sahiptir (72).

2.11. Güneydoğu Anadolu Projesi, Gelişim Süreci ve Bölgeye Etkileri

Güneydoğu Anadolu Projesi'nin temel hedefi; bölge halkının gelir düzeyi ve hayat standardını yükselterek, bölge ile diğer bölgeler arasındaki gelişmişlik farkını ortadan kaldırmaktır. Ayrıca kırsal alandaki verimliliği ve istihdam imkânlarını artırarak, sosyal ve ekonomik istikrar, büyüme gibi milli kalkınma hedeflerine katkıda bulunmaktır (58,69).

Bugüne kadar Türkiye'nin uygulamaya koyduğu en önemli ve en büyük proje olan ve Dünya'nın da sayılı projeleri arasında yer alan GAP, başlangıçta bölgenin su ve toprak kaynaklarının geliştirilmesine dayanan bir program olarak ele alınmış daha

sonra çok yönlü ve entegre bir kalkınma projesi haline dönüştürülmüştür. GAP, Dicle ve Fırat nehirlerinin aşağı kesimleriyle, bunların arasında uzanan eski Mezopotamya'nın yukarı kısımlarını kapsayan, 74 bin km²'yi aşkın bir alana yayılmaktadır (36).

Toplam yatırım maliyeti 32 milyar \$ olan projenin; 22 baraj, 19 hidroelektrik santrali ve 1,7 milyon hektar alanda sulama şebekesi ile GAB'nin kalkınması kadar, ülke kalkınması açısından da önemi büyüktür (36,59).

GAB'nde önemli bir refah potansiyeli yaratacak olan proje ile Suruç, Harran, Ceylanpınar, Nusaybin ve Silopi ovaları sulamaya açılacak ve 1,7 milyon hektar alanda sulu tarıma geçilebilecektir (72).

GAB her ne kadar ülke coğrafyasında %10 civarında paya sahip ise de, özellikle toprak yapısı, ısı ve güneşleme süresi gibi üstün ekolojik koşulları ile Türkiye doğal kaynak potansiyelinin %25'ine sahiptir. Sadece tarım arazilerinde birinci ve ikinci sınıf toprak oranı GAP'ında %69'dur (29,78).

GAP'nden beklenen sonucun elde edilmesi; uygun sulama yöntemleri, sulamaya açılacak alanların iyi değerlendirilmesine, bu arazilerde nadasın kaldırılmasına, yılda 2-3 ürün yetiştirilmesine bağlıdır. Projenin başarısını orta ve uzun dönemde üreticilere götürülecek eğitim ve yayım hizmetleri ile üreticilerin yenilikleri benimseme derecesi önemli ölçüde etkileyecektir (36,78,79).

Son dönemlerde Dünya'da yaşanan kuraklık nedeniyle gıda arzındaki azalma ve buna bağlı olarak fiyatlarındaki artış tarımsal ve hayvansal üretimin nedenli önemli, vazgeçilmez sektörler olduğunu bir kez daha ortaya çıkarmıştır (72).

Son günlerde GAP ile bölgeye ilgi artmakta bu çerçevede; Körfez Ülkelerinin, Türkiye'de tarım arazisi satın alma veya uzun süreli kiralama yoluyla gıda arzını güvence altına alma girişimleri ve kimi çok uluslu şirketlerin (tekstil gibi) bölgede üretilecek ürünlere olan talebi artmaktadır. Diğer taraftan ulusal sermayenin de bölgeye dönük Koç-Ata Grubunun 2000 yılında yaptığı Harran Ovası Besi İşletmesi ve Tat Konservenin domates ve kesme çiçek üretimine dönük yeni yatırımlara gitmesi bölge açısından olumlu gelişmelerdir (72).

Diğer taraftan bölgede Tarımsal Üretim ve Geliştirme Genel Müdürlüğü (TİGEM)'ne bağlı Ceylanpınar Tarım İşletmesi'nin yeni bir yapılanma ve yönetim anlayışıyla ele alınması hem bitkisel hem de hayvansal üretimin teknik ve ekonomik meselelerin çözümünde önemli rol oynayabilecektir (72).

Bölgenin gelişmiş bölgelerle arasındaki nispi geriliği kapatabilmesinin tek yolu sermaye ve kaliteli emeğin bölgeye çekilmesiyle birlikte sanayileşmeden geçtiği bilinmektedir. Diğer taraftan bölgeye yapılacak yatırımlarla birlikte elde edilecek karların bölgede kalması ve yatırımlarda, yöre halkını kara ortak edecek şirket ortaklıkları ya da kooperatif tipi kuruluşlara öncelik verilmelidir (72).

1989 yılında hazırlanan GAP Master Planı'nın da bölgenin kalkınması için yapılması önerilen hedefler ile kalkınma alternatifleri ve senaryoları daha sonraki dönemlerde maalesef gerçekleşmemiştir. Ancak diğer bölgelere göçlerin devam etmesi ve kentleşmenin tahminlerin ötesinde gerçekleşmesi, demografik değişiklikler plana uymayan noktalar olarak ortaya çıkmıştır (72).

Bölge tarımı için önerilen ürün deseni (mısır, soya vb.) gerçekleştirilememiş, tamamlanamayan sulama şebekeleri nedeniyle hedeflenen ölçüde sulu tarıma geçilememiştir. Bölgedeki tarım alanlarının %70'ine yakın bir kısmında pamuk ekilmekte olup, Türkiye pamuk üretiminin yaklaşık %50'si bölgeden sağlanmaktadır (84).

GAP Master Planı'nın diğer bir hedefi ise; bölgeyi tarım ve hayvansal ürünlerde dışsattım üssü haline getirerek, bölgenin tarım ve hayvancığa dayanan sanayilerle kalkınma öngörüsü istenen ölçüde gerçekleşmemiştir. Bölgede kırsal alana götürülen kamu hizmetleri çok sayıda kurum ve kuruluş tarafından yürütülmektedir. Hizmetlerin sunumunda, kurumlar arası iyi bir eşgüdüm ve projeler arası uyum sağlanması, projenin başarısını ve etkinliğini artırmada önemli faktör konumundadır (29).

Ülkemizde bölgeler arasındaki sporcu dağılımına baktığımızda; Marmara bölgesi %23' lük oranla ilk sırayı alırken, Karadeniz %19, Akdeniz %16, Ege ve İç Anadolu %14, Doğu Anadolu %8 ve Güneydoğu Anadolu bölgesi %6' lık oranla son sırayı almaktadır. Bölgeler arasındaki bu dağılıma baktığımızda, sporun Güneydoğu

Anadolu bölgesinde az yapılmasın birçok sebebi olmakla beraber sosyo-ekonomik faktörlerinde büyük bir etkisi vardır.

3. MATERYAL VE METOT

3.1.Araştırmanın Amacı

Bu araştırma; Güneydoğu Anadolu bölgesinde güreş yapan sporcuların sosyo-ekonomik yapılarını incelemek amacı ile yapılmıştır.

3.2. Araştırma Modeli

Güreş yapan sporcuların sosyo-ekonomik yapılarını incelemeyi amaçlayan bu araştırma; tarama modelinde olup, betimsel bir çalışmadır.

3.3. Evren ve örneklem

Araştırmanın evreni Türkiye’de güreş yapan sporcuları oluştururken, örneklem ise; Güneydoğu Anadolu bölgesinde güreş yapan 15’i bayan, 130’u erkek toplam 145 sporcu oluşturmaktadır. Güneydoğu Anadolu bölgesinde faal olarak güreş yapan sporcu sayısı 349 kişidir. Ulaşılan toplam güreşçi sayısı %42’dir.

3.4. Verilerin Toplanması

Güreşçilerin sosyo-ekonomik durumlarını incelemek amacıyla toplanan veriler, Güneydoğu Anadolu Bölgesinde güreş yapan sporculara uygulanan anket sonuçlarından elde edilmiştir. Daha önce farklı spor branşlarına uygulanan anket, güreş branşına uyarlanarak ve uzmanların görüşleri alınarak son şekli verilmiştir. Toplam 27 sorudan oluşmaktadır. Anketin yapılacağı illere gidilmeden önce gerekli gözlem ve görüşmeler yapıldı. Anketin uygulanacağı güreşçilere, araştırmanın amacı ve kapsamı anlatıldı. Anketin amacı ve kapsamı anlatıldıktan sonra güreşçilere anketler dağıtılarak birbirlerinden etkilenmeden cevaplamaları sağlandı.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırmada, kullanılan anket formu bilgisayar ortamına aktarılarak, verilerin değerlendirilmesinde SPSS 18,0 istatistik programı kullanılmıştır. Elde edilen verilerin analizinde frekans ve yüzdelerik dağılımı, çapraz tablolar (Ki-Kare) ve korelasyon testleri kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde, katılımcıların her bir soruya verdikleri cevapların toplam puanları üzerinden yapılmıştır. İstatistiki anlamlılık düzeyi ($p<0.05$) olarak kabul edilmiştir.

4. BULGULAR

Güneydoğu Anadolu bölgesinde güreş yapan sporcuların sosyo-ekonomik yapılarına ilişkin anket verilerinin analizleri aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 2: Bölgedeki Güreşçilerin Yaş Dağılımı

Yaş	Frekans(F)	Yüzde(%)
15 ve altı	83	57,2
16-20	25	17,2
21-25	20	13,8
26-30	10	6,9
30 ve üstü	7	4,8
Toplam	145	100

Bölgedeki güreşçilerin yaş dağılımına bakıldığında; 9-15 yaş grubu 83 kişi ile %57,2'lik oranla en fazla, 30 ve üstü yaş grubu 7 kişi ile %4,8'lik oranla en az yaş grubu olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3: Bölgedeki Güreşçilerin Cinsiyet Dağılımı

Cinsiyet	Frekans(F)	Yüzde(%)
Bayan	15	10,3
Erkek	130	89,7
Toplam	145	100

Bölgedeki güreşçilerin cinsiyet dağılımına bakıldığında; cinsiyet, 15 kişi ile %10,3'lük kısmını bayanlar oluşturmakta, erkekler ise 130 kişi ile %89,7'lik kısmını oluşturmaktadır.

Tablo 4: Bölgedeki Güreşçilerin Eğitim Düzeyi Dağılımı

Eğitim Düzeyi	Frekans(F)	Yüzde(%)
İlkokul	11	7,6
Ortaokul	75	51,7
Lise	29	20,0
Üniversite	28	19,3
Lisansüstü	2	1,4
Toplam	145	100

Bölgedeki güreşçilerin eğitim düzeyine dağılımına bakıldığında; ortaokul, 75 kişi ile %51,7'lik oranla en fazla, lisansüstü ise 2 kişi ile %1,4'lük oranla en az olduğu bulunmuştur.

Tablo 5: Bölgedeki Güreşçilerin Meslek Dağılımı

Meslek	Frekans(F)	Yüzde(%)
Memur	12	8,3
İşçi	5	3,4
Çiftçi	3	2,1
Esnaflık ve Zanaatkar	6	4,1
Öğrenci	116	80,0
Serbest Meslek	3	2,1
Toplam	145	100

Bölgedeki güreşçilerin meslek dağılımına bakıldığında; öğrenci, 116 kişi ile %80'lik oranla en fazla, bunu sırasıyla 12 kişi ile %8,3'lük oranla memur, 6 kişi ile %4,1'lik oranla esnaf ve zanaatkar, 5 kişi ile %3,4'lük oranla işçi grubunu oluştururken, çiftçi ve serbest 3 kişi ile %2,1'lik oranla en az olduğu görülmüştür.

Tablo 6: Bölgedeki Güreşçilerin Aylık Net Gelir Dağılımı

Aylık Net Gelir	Frekans(F)	Yüzde(%)
Gelirim Yok	88	60,7
500TL ve Daha Az	25	17,2
500-750 TL	10	6,9
750-1000 TL	9	9,2
1000-1250 TL	5	3,4
1250-2000 TL	7	4,8
2000 TL ve Üzeri	1	0,7
Toplam	145	100

Bölgedeki güreşçilerin aylık net gelir dağılımına bakıldığında; gelirim yok,88 kişi ile %60,7'lik oranla en fazla grubu oluştururken, en az grubu ise, 2000 TL ve üzeri ile 1 kişi %0,7'lik oranı oluşturduğu belirlenmiştir.

Tablo 7: Bölgedeki Güreşçilerin İkametgâh Dağılımı

İkametgâh	Frekans(F)	Yüzde(%)
Büyükşehir	56	38,6
Şehir	59	40,7
İlçe	17	11,7
Köy	13	9,0
Toplam	145	100

Bölgedeki güreşçilerin ikametgâh dağılımına bakıldığında; şehir, 59 kişi ile %40,7'lik oranla en fazla grubu oluştururken, köy ise; 13 kişi ile %9'luk oranla en az grubu oluşturduğu tespit edilmiştir.

Tablo 8: Bölgedeki Güreşçilerin Medeni Hali Dağılımı

Medeni Hal	Frekans(F)	Yüzde(%)
Evli	17	11,7
Bekar	128	88,3
Toplam	145	100

Medeni hal ise; evli 17 kişi ile %11,7'lik kısmını, bekar 128 kişi ile %88,3'lük kısmını oluşturduğu tespit edilmiştir.

Tablo 9: Bölgedeki Güreşçilerin Hane Nüfus Sayısı Dağılımı

Hane Nüfus	Frekans(F)	Yüzde(%)
1	6	4,1
2	4	2,8
3	14	9,7
4	13	9,0
5	35	24,1
6 ve Üzeri	73	50,3
Toplam	145	100

Bölgedeki güreşçilerin hane nüfus dağılımına bakıldığında; 6 ve üzeri 73 kişi ile %50,3'lük oranı ile en fazla grubu oluştururken, en az grubu ise; 4 kişi ile %2,8'lik oranla '2' grubunun oluşturduğu görülmüştür.

Tablo 10: Bölgedeki Güreşçilerin Ev Mülkiyet Dağılımı

Ev Mülkiyet	Frekans(F)	Yüzde(%)
Kira	50	34,5
Ev Sahibi	95	65,5
Toplam	145	100

Bölgedeki güreşçilerin ev mülkiyeti dağılımına bakıldığında; ev sahibi, 95 kişi ile %65,5'lik oranla en fazla grubu oluştururken, kira ise 50 kişi ile % 34,5'lik oranla en az grubu oluşturmuştur.

Tablo 11: Bölgedeki Güreşçilerin Evin Cinsi Dağılımı

Evin Cinsi	Frekans(F)	Yüzde(%)
Apt. Dairesi	48	33,1
Müstakil Ev	76	52,4
Dubleks	3	2,1
Diğer	18	12,4
Toplam	145	100

Bölgedeki güreşçilerin evin cinsi dağılımına bakıldığında; müstakil ev, 76 kişi ile %52,4'lük oranla en fazla grubu oluştururken, en az grubu ise 3 kişi ile %2,1'lik oranla dubleksin oluşturduğu saptanmıştır.

Tablo 12: Bölgedeki Güreşçilerin Sosyal Tabaka Dağılımı

Sosyal Tabaka	Frekans(F)	Yüzde(%)
Alt	46	31,7
Orta	91	62,8
Üst	8	5,5
Toplam	145	100

Bölgedeki güreşçilerin sosyal tabaka dağılımına bakıldığında; orta tabaka, 91 kişi ile %62,8'lik oranla en fazla grubu oluştururken,46 kişi ile %31,7'lik oranla en az gurubu oluşturduğu tespit edilmiştir.

Tablo 13: Bölgedeki Güreşçilerin Otomobil Dağılımı

Otomobil	Frekans(F)	Yüzde(%)
Var	35	24,1
Yok	110	75,9
Toplam	145	100

Bölgedeki otomobil dağılımına bakıldığında; %24,1 var, %75,9'u ise yok, olarak tespit edilmiştir.

Tablo 14: Bölgedeki Güreşçilerin Dinledikleri Müzik Türü Dağılımı

Müzik Türü	Frekans(F)	Yüzde(%)
Hafif Batı Müziği	9	6,2
Türk Halk Ve Sanat Müziği	54	37,2
Arabesk	36	24,8
Metalci, Pop ve Rock	46	31,7
Toplam	145	100

Bölgedeki güreşçilerin dinledikleri müzik türü dağılımına bakıldığında; Türk halk ve sanat müziği 54 kişi ile %37,2'lik oranla en fazla grubu oluştururken, hafif batı müziği ise 9 kişi ile %6,2'lik oranla ez az gurubu oluşturduğu görülmüştür.

Tablo 15: Bölgedeki Güreşçilerin İzledikleri Film Dağılımı

Film	Frekans(F)	Yüzde(%)
Savaş ve Macera Filmleri	102	70,3
Aşk ve Romantik Filmleri	13	9,0
Komedi ve Çizgi Filmleri	30	20,7
Toplam	145	100

Bölgedeki güreşçilerin izledikleri film dağılımına bakıldığında; savaş ve macera filmleri 102 kişi ile %70,3'lük oranla en fazla grubu oluştururken; aşk ve romantik filmler 13 kişi ile %9'luk oranla en az gurubu oluşturduğu tespit edilmiştir.

Tablo 16: Bölgedeki Güreşçilerin İzledikleri TV Programları Dağılımı

TV Programları	Frekans(F)	Yüzde(%)
Haberler	21	14,5
Diziler	28	19,3
Filmler	37	25,5
Müzik-Eğlence	14	9,7
Spor Programları	45	31,0
Toplam	145	100

Bölgedeki güreşçilerin izledikleri TV programları dağılımına bakıldığında; spor programları 45 kişi ile %31'lik oranla en fazla grubu oluştururken; müzik ve eğlence 14 kişi ile %9,7'lik oranla en az gurubu oluşturmaktadır.

Tablo 17: Bölgedeki Güreşçilerin Sosyal Faaliyet Dağılımı

Sosyal Faaliyet	Frekans(F)	Yüzde(%)
Sinema, Tiyatro ve Konsere Gitmek	25	17,2
Arkadaş Grubuyla Bir Araya Gelmek	54	37,2
Gezmek-Eğlenmek	46	31,7
Sosyal Faaliyette Bulunamıyorum	20	13,8
Toplam	145	100

Bölgedeki güreşçilerin sosyal faaliyet dağılımına bakıldığında; arkadaş grubuyla bir araya gelmek, 54 kişi ile %37,2'lik oranla en fazla grubu oluştururken; sosyal faaliyette bulunmuyorum 20 kişi ile %13,8'lik oranla en az gurubu oluşturduğu tespit edilmiştir.

Tablo 18: Bölgedeki Güreşçilerin Güreş Branşını Tercih Etme Nedeni Dağılımı

Güreş Branşını Tercih Etme Nedeni	Frekans(F)	Yüzde(%)
Sevdiğim İçin	105	72,4
Ekonomik Yönden Avantajlı Olduğu İçin	15	10,3
Bölgede Sevilen Bir Branş Olduğu İçin	7	4,8
Fiziksel Yapı Olarak Uygun Olduğun İçin	18	12,4
Toplam	145	100

Bölgedeki güreşçilerin branş tercih etme dağılımına bakıldığında; sevdiğim için, 105 kişi ile %72,4'lük oranla en fazla grubu oluştururken; bölgede sevilen bir branş olduğu için, 7 kişi ile %4'lik oranla en az gurubu oluşturduğu tespit edilmiştir.

Tablo 19: Bölgedeki Güreşçilerin Spor İçin Harcanan Zaman Dağılımı

Spor için harcanan zaman	Frekans(F)	Yüzde(%)
Haftada 1-2 Gün	19	13,1
Haftada 3-5 Gün	86	59,3
Haftada 6-7 Gün	35	24,1
Arada Sırada	5	3,4
Toplam	145	100

Bölgedeki güreşçilerin Spor süresi dağılımına bakıldığında; haftada 3-5 gün 86 kişi ile %59,3'lük oranla en fazla grubu oluştururken; arada sırada 5 kişi ile %3,4'lük oranla en az gurubu oluşturduğu tespit edilmiştir.

Tablo 20: Bölgedeki Güreşçilerin Güreşe Başlama Yaşı Dağılımı

Güreşe Başlama Yaşı	Frekans(F)	Yüzde(%)
5-8	12	8,3
9-12	54	37,2
13-16	61	42,1
17-20	13	9,0
21 ve Üzeri	5	3,4
Toplam	145	100

Bölgedeki güreşçilerin güreşe başlama yaş dağılımına bakıldığında; 13-16, 61 kişi ile %42,1'lik oranla en fazla grubu oluştururken; 21 ve üzeri 5 kişi ile %3,4'lük oranla en az grubu oluşturduğu görülmüştür.

Tablo 21: Bölgedeki Güreşçilerin Güreş Yaptıkları Yıl Sayısı Dağılımı

Güreş Yaptıkları Yıl Sayısı	Frekans(F)	Yüzde(%)
1 Yıdan Az	51	35,2
1-3 Yıl	41	28,3
4-6 Yıl	25	17,2
7-9 Yıl	10	6,9
10 Yıl ve Üzeri	18	12,4
Toplam	145	100

Bölgedeki güreşçilerin güreş yaptıkları yıl süresi dağılımına bakıldığında; 1 yıldan az, 51 kişi ile %35,2'lik oranla en fazla grubu oluştururken, 7-9 yıl, 10 kişi ile %6,9'lük oranla en az grubu oluşturduğu saptanmıştır.

Tablo 22: Bölgedeki Güreşçilerin Baba Mesleği Dağılımı

Baba Mesleği	Frekans(F)	Yüzde(%)
Memur	20	13,8
Emekli	19	13,1
İşçi	47	32,4
İşsiz	34	23,4
Serbest Meslek	25	17,2
Toplam	145	100

Bölgedeki güreşçilerin baba meslekleri dağılımına bakıldığında; işçi,47 kişi ile %32,4'lük oranla en fazla grubu oluştururken; emekli, 20 kişi ile %18'lik oranla en az gurubu oluşturduğu tespit edilmiştir.

Tablo 23: Bölgedeki Güreşçilerin Anne Mesleği Dağılımı

Anne Mesleği	Frekans(F)	Yüzde(%)
Memur	1	0,7
Emekli	2	1,4
İşçi	5	3,4
İşsiz(Ev Hanımı)	137	94,5
Toplam	145	100

Bölgedeki güreşçilerin anne meslek dağılımına bakıldığında; işsiz(ev hanımı) kişi ile %94,5'lik oranla en fazla grubu oluştururken; memur,1 kişi ile %0,7'lik oranla en az gurubu oluşturduğu tespit edilmiştir.

Tablo 24: Bölgedeki Güreşçilerin Baba Eğitim Durumu Dağılımı

Baba Eğitim Durumu	Frekans(F)	Yüzde(%)
İlkokul	70	48,3
Ortaokul	24	16,6
Lise	22	15,2
Üniversite	7	4,8
Lisansüstü	2	1,4
Okur-Yazar Değil	20	13,8
Toplam	145	100

Bölgedeki güreşçilerin baba eğitim durumu dağılımına bakıldığında; ilkokul, 70 kişi ile %48,3'lük oranla en fazla grubu oluştururken; lisans, 2 kişi ile %1,4'lik oranla en az gurubu oluşturmuştur.

Tablo 25: Bölgedeki Güreşçilerin Anne Eğitim Durumu Dağılımı

Anne Eğitim Durumu	Frekans(F)	Yüzde(%)
İlkokul	64	44,1
Ortaokul	20	13,8
Lise	3	2,1
Lisansüstü	2	1,4
Okur-Yazar Değil	56	38,6
Toplam	145	100

Bölgedeki güreşçilerin anne eğitim durumu dağılımına bakıldığında; ilkokul, 64 kişi ile %44,1'lik oranla en fazla grubu oluştururken; lisansüstü 2 kişi ile %1,4'lük oranla en az gurubu oluşturduğu tespit edilmiştir.

Tablo 26: Bölgedeki Güreşçilerin Ailede Sporla Uğraşan Dağılımı

Ailede Sporla Uğraşan	Frekans(F)	Yüzde(%)
Baba	11	7,6
Kardeş	47	32,4
Yakın Akraba	31	21,4
Sporla Uğraşan Yok	56	38,6
Toplam	145	100

Bölgedeki güreşçilerin ailede sporla uğraşan dağılımına bakıldığında; sporla uğraşan yok, 56 kişi ile %38,6'lık oranla en fazla grubu oluştururken; baba, 11 kişi ile %7,6'lık oranla en az gurubu oluşturduğu tespit edilmiştir.

Tablo 27: Bölgedeki Güreşçilerin Ekonomik Durumu Dağılımı

Güreşçilerin Ekonomik Durumu	Frekans(F)	Yüzde(%)
Gelirim Yok	15	10,3
Çok Zayıf	16	11,0
Zayıf	27	18,6
Orta	72	49,7
İyi	14	9,7
Çok İyi	1	0,7
Toplam	145	100

Bölgedeki güreşçilerin ekonomik durumu dağılımına bakıldığında; orta, 72 kişi ile %49,7'lik oranla en fazla grubu oluştururken; çok iyi, 1 kişi ile %7'lik oranla en az gurubu oluşturduğu görülmüştür.

Tablo 28: Bölgedeki Güreşçilerin Aile Ekonomik Durumu Dağılımı

Aile Ekonomik Durumu	Frekans(F)	Yüzde(%)
Gelirim Yok	9	6,2
Çok Zayıf	15	10,3
Zayıf	33	22,8
Orta	69	47,6
İyi	18	12,4
Çok İyi	1	0,7
Toplam	145	100

Bölgedeki güreşçilerin aile ekonomik durumu dağılımına bakıldığında; orta, 69 kişi ile %47,6'lık oranla en fazla grubu oluştururken; çok iyi, 1 kişi ile %7'lik oranla en az grubu oluşturduğu tespit edilmiştir.

Tablo 29: Yaş, Medeni hal, Meslek, Aile ekonomik durum, Güreşe başlama yaş ve Güreş Yaptığı Yıl Sayısı arasındaki ilişkiler

Değişkenler		Yaş	Medeni hali	Meslek	Aile ekonomik durumu	Güreşe başlama yaşı	Güreş Yaptığı Yıl sayısı
Correlation Coefficient Spearman'srho	Yaş	1,000	-,596**	-,614**	,190*	,138	,659**
	Medeni hal	-,596**	1,000	,736**	-,017	,058	-,460**
	Meslek	-,614**	,736**	1,000	-,108	-,029	-,452**
	Aile ekonomik durum	,190*	-,017	-,108	1,000	,102	,232**
	Güreşe başlama yaşı	,138	,058	-,029	,102	1,000	-,330**
	Güreş Yaptığı Yıl Sayısı	,659**	-,460**	-,452**	,232**	-,330**	1,000
** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).							
* . Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).							

Korelasyon tablosuna ilişkin bulgular şu şekildedir:

1. Yaş ile güreşe yaptığı yıl sayısı arasında pozitif yönde yüksek düzeyde bir ilişki vardır.
2. Medeni hal ile güreşe yaptığı yıl sayısı arasında negatif orta düzeyde bir ilişki vardır.
3. Meslek ile güreş yaptığı yıl sayısı arasında pozitif doğrusal bir ilişki vardır.
4. Ailenin ekonomik durumu ile güreş yaptığı yıl sayısı arasında pozitif doğrusal bir ilişki vardır.
5. Güreşe başlama yaşı ile güreş yaptığı yıl sayısı arasında pozitif doğrusal bir ilişki vardır.
6. Yaş ile meslek arasında negatif doğrusal bir ilişki vardır.
7. Medeni hal ile meslek arasında pozitif doğrusal bir ilişki vardır.
8. Ailenin ekonomik durumu ile yaş arasında pozitif doğrusal bir ilişki vardır.

4.1. Çapraz Tablolar

Bu kısımda birbiriyle ilişkili olduğunu düşündüğümüz sorular arasında kurduğumuz Çapraz tablolar ve bunların değerlendirilmesinde anlamlı bir ilişkinin olup-olmadığına ise Ki Kare testi kullanılmış ve ($p < 0.05$), anlamlılık düzeyi kabul edilmiştir.

Tablo 30: Yaş ile Güreş Branşını Tercih Etme Nedeni Arasındaki Durum

Yaş		Güreş Branş Tercih Etme Nedeni				Toplam
		Sevdiğim için	Ekonomik yönden avantajlı bir branş olduğu için	Bölgede sevilen bir branş olduğu için	Fiziksel yapı olarak uygun olduğum için	
15 ve Altı	Sayı	62	8	5	8	83
	%	59,0%	53,3%	71,4%	44,4%	57,2%
16-20	Sayı	20	1	0	4	25
	%	19,0%	6,7%	,0%	22,2%	17,2%
21-25	Sayı	12	3	0	5	20
	%	11,4%	20,0%	,0%	27,8%	13,8%
26-30	Sayı	9	1	0	0	10
	%	8,6%	6,7%	,0%	,0%	6,9%
31 ve Üstü	Sayı	2	2	2	1	7
	%	1,9%	13,3%	28,6%	5,6%	4,8%
Toplam	Sayı	105	15	7	18	145
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\chi^2 = 22,314$$

$$sd = 12$$

$$p = 0,03$$

Analize ilişkin bulgular incelendiğinde; hesaplanan p değeri $0,34 < 0.05$ olduğu için, yaş ile güreş branşını tercih etme arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır. Tabloda görüldüğü gibi bölgedeki güreşçilerin yaş gruplarına bakıldığında, 15 ve altı yaş grubunun diğer yaş gruplarına göre daha çok olduğu tespit edilmiştir. Yine tabloda görüldüğü gibi güreş branşını tercih etmede çoğunlukla; sevdiğim için, tercih edildiği görülmüştür.

Tablo 31: Yaş İle Spor İçin Harcanan Zaman Arasındaki Durum

Yaş		Spor için harcanan zaman (haftada)				Toplam
		Haftada 1-2 gün	Haftada 3-5 gün	Haftada 6-7 gün	Arada sırada	
15 ve Altı	Sayı	8	52	22	1	83
	%	42,1%	60,5%	62,9%	20,0%	57,2%
16-20	Sayı	4	15	6	0	25
	%	21,1%	17,4%	17,1%	,0%	17,2%
21-25	Sayı	5	10	4	1	20
	%	26,3%	11,6%	11,4%	20,0%	13,8%
26-30	Sayı	0	7	2	1	10
	%	,0%	8,1%	5,7%	20,0%	6,9%
31 ve Üstü	Sayı	2	2	1	2	7
	%	10,5%	2,3%	2,9%	40,0%	4,8%
Toplam	Sayı	19	86	35	5	145
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\chi^2 = 24,386$$

$$sd = 12$$

$$p = 0,02$$

Analize ilişkin bulgular incelendiğinde; hesaplanan p değeri 0,18 < 0,05 olduğu için, yaş ile güreş spor için harcanan zaman arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır. Tabloda görüldüğü gibi 15 ve altı yaş grubunun diğer yaş gruplarına göre daha çok olduğu tespit edilmiştir. Yine tabloda görüldüğü gibi haftada spor için harcanan zaman çoğunlukla 3-5 gün olduğu görülmüştür.

Tablo 32: Meslek İle Spor İçin Harcanan Zaman Arasında Durum

Meslek		Spor için harcanan zaman (haftada)				Toplam	
		Haftada 1-2 gün	Haftada 3-5 gün	Haftada 6-7 gün	Arada sırada		
Memur	Sayı	0	9	3	0	12	
	%	,0%	10,5%	8,6%	,0%	8,3%	
İşçi	Sayı	2	2	0	1	5	
	%	10,5%	2,3%	,0%	20,0%	3,4%	
Çiftçi	Sayı	1	1	0	1	3	
	%	5,3%	1,2%	,0%	20,0%	2,1%	
Esnaf	Sayı	2	1	2	1	6	
	%	10,5%	1,2%	5,7%	20,0%	4,1%	
Öğrenci	Sayı	14	70	30	2	116	
	%	73,7%	81,4%	85,7%	40,0%	80,0%	
Serbest	Sayı	0	3	0	0	3	
	%	,0%	3,5%	,0%	,0%	2,1%	
Toplam		Sayı	19	86	35	5	145
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\chi^2 = 30,795$$

$$sd = 15$$

$$p = 0,01$$

Analize ilişkin bulgular incelendiğinde; hesaplanan p değeri $0,01 < 0,01$ olduğu için, meslek ile spor için harcama zaman anlamlı bir fark bulunmaktadır. Tabloda görüldüğü gibi öğrenci diğer meslek gruplarına göre daha çok olduğu tespit edilmiştir. Yine tabloda görüldüğü gibi haftada spor için harcanan zaman çoğunlukla 3-5 gün arasında olduğu görülmüştür.

Tablo 33: Meslek İle Güreşe Başlama Yaşı Arasındaki Durum

Meslek		Güreşe başlama yaşı					Toplam
		5-8	9-12	13-16	17-20	21 ve üzeri	
Memur	Sayı	0	5	2	5	0	12
	%	,0%	9,3%	3,3%	38,5%	,0%	8,3%
İşçi	Sayı	1	2	1	1	0	5
	%	8,3%	3,7%	1,6%	7,7%	,0%	3,4%
Çiftçi	Sayı	1	0	2	0	0	3
	%	8,3%	,0%	3,3%	,0%	,0%	2,1%
Esnaf	Sayı	3	1	0	1	1	6
	%	25,0%	1,9%	,0%	7,7%	20,0%	4,1%
Öğrenci	Sayı	6	46	54	6	4	116
	%	50,0%	85,2%	88,5%	46,2%	80,0%	80,0%
Serbest	Sayı	1	0	2	0	0	3
	%	8,3%	,0%	3,3%	,0%	,0%	2,1%
Toplam	Sayı	12	54	61	13	5	145
	%	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

$$\chi^2 = 51,501$$

$$sd = 20$$

$$p = 0,00$$

Analize ilişkin bulgular incelendiğinde; hesaplanan p değeri $0,00 < 0,01$ olduğu için, meslek ile güreşe başlama yaşı arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır. Tabloda görüldüğü gibi öğrenci diğer meslek gruplarına göre daha çok olduğu tespit edilmiştir. Yine tabloda görüldüğü gibi güreşe başlama yaşının çoğunlukla 13-16 yaşları arasında olduğu görülmüştür.

Tablo 34: Meslek İle Güreş Yaptığı Yıl Sayısı Arasındaki Durum

Meslek		Güreş yaptığı yıl sayısı					Toplam	
		1 yıldan az	1-3 yıl	4-6 yıl	7-9 yıl	10 yıl ve üzeri		
Memur	Sayı	1	1	4	0	6	12	
	%	2,0%	2,4%	16,0%	,0%	33,3%	8,3%	
İşçi	Sayı	0	1	0	2	2	5	
	%	,0%	2,4%	,0%	20,0%	11,1%	3,4%	
Çiftçi	Sayı	0	1	0	0	2	3	
	%	0%	2,4%	,0%	,0%	11,1%	2,1%	
Esnaf ve Zanaatkâr	Sayı	1	1	0	1	3	6	
	%	2,0%	2,4%	,0%	10,0%	16,7%	4,1%	
Öğrenci	Sayı	47	36	21	7	5	116	
	%	92,2%	87,8%	84,0%	70,0%	27,8%	80,0%	
Serbest	Sayı	2	1	0	0	0	3	
	%	3,9%	2,4%	,0%	,0%	,0%	2,1%	
Toplam		Sayı	51	41	25	10	18	145
		%	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

$$\chi^2 = 62,201 \quad sd = 20 \quad p = 0,00$$

Analize ilişkin bulgular incelendiğinde; hesaplanan $p < 0.01$ olduğu için, meslek ile güreş yaptığı yıl süresi arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır. Tabloda görüldüğü gibi ortaokul mezunlarının diğer eğitim düzeylerine göre daha çok olduğu tespit edilmiştir. Yine tabloda görüldüğü gibi güreş yaptığı yıl süresi çoğunlukla 1 yıldan az olduğu görülmüştür.

Tablo 35: Medeni Hal İle Spor İçin Harcanan Zaman Arasındaki Durum

Medeni hal		Spor için harcama zaman (haftada)				Toplam
		Haftada 1-2 gün	Haftada 3-5 gün	Haftada 6-7 gün	Arada sırada	
Evli	Sayı	4	7	3	3	17
	%	21,1%	8,1%	8,6%	60,0%	11,7%
Bekâr	Sayı	15	79	32	2	128
	%	78,9%	91,9%	91,4%	40,0%	88,3%
Toplam	Sayı	19	86	35	5	145
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\chi^2 = 14,261$$

$$sd = 3$$

$$p = 0,00$$

Analize ilişkin bulgular incelendiğinde; hesaplanan p değeri $0,03 < 0,01$ olduğu için, medeni hal ile spor için harcanan zaman arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır. Tabloda görüldüğü gibi bekârların evlilere göre daha çok olduğu tespit edilmiştir. Yine tabloda görüldüğü gibi haftada spor için harcanan zaman çoğunlukla haftada 3-5 gün olduğu görülmüştür.

Tablo 36:Güreşçilerin Eğitim Düzeyi İle Güreş Başlama Yaşı Arasındaki Durum

Eğitim düzeyi	Güreşe başlama yaşı					Toplam	
	5-8	9-12	13-16	17-20	21 ve üzeri		
İlkokul	Sayı	2	5	4	0	0	11
	%	16,7%	9,3%	6,6%	,0%	,0%	7,6%
Ortaokul	Sayı	6	26	41	2	0	75
	%	50,0%	48,1%	67,2%	15,4%	,0%	51,7%
Lise	Sayı	3	14	9	2	1	29
	%	25,0%	25,9%	14,8%	15,4%	20,0%	20,0%
Üniversite	Sayı	1	9	5	9	4	28
	%	8,3%	16,7%	8,2%	69,2%	80,0%	19,3%
Lisansüstü	Sayı	0	0	2	0	0	2
	%	,0%	,0%	3,3%	,0%	,0%	1,4%
Toplam	Sayı	12	54	61	13	5	145
	%	100 %	100 %	100%	100 %	100 %	100 %

$$\chi^2=47,819$$

$$sd = 16$$

$$p = 0,00$$

Analize ilişkin bulgular incelendiğinde; eğitim düzeyi ile güreşe başlama yaşı arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır ($p<0.01$). Tabloda görüldüğü gibi ortaokul mezunlarının diğer eğitim düzeylerine göre daha çok olduğu tespit edilmiştir. Yine tabloda görüldüğü gibi güreşe başlama yaşının çoğunlukla 13-16 yaşları arasında olduğu görülmüştür.

Tablo 37: Eğitim Düzeyi İle Güreş Yaptığı Yıl Sayısı Arasındaki Durum

Eğitim düzeyi		Güreş Yaptığı Yıl Sayısı					Toplam
		1 yıldan az	1-3 yıl	4-6 yıl	7-9 yıl	10 yıl ve üzeri	
İlkokul	Sayı	4	5	1	0	1	11
	%	7,8%	12,2%	4,0%	,0%	5,6%	7,6%
Ortaokul	Sayı	38	25	6	3	3	75
	%	74,5%	61,0%	24,0%	30,0%	16,7%	51,7%
Lise	Sayı	4	7	11	3	4	29
	%	7,8%	17,1%	44,0%	30,0%	22,2%	20,0%
Üniversite	Sayı	5	4	7	4	8	28
	%	9,8%	9,8%	28,0%	40,0%	44,4%	19,3%
Lisansüstü	Sayı	0	0	0	0	2	2
	%	,0%	,0%	,0%	,0%	11,1%	1,4%
Toplam	Sayı	51	41	25	10	18	145
	%	100 %	100 %	100%	100%	100 %	100 %

$$\chi^2 = 56,342 \quad sd = 16 \quad p = 0,00$$

Analize ilişkin bulgular incelendiğinde; hesaplanan p değeri $0,00 < 0,05$ olduğu için, eğitim düzeyi ile güreş yaptığı yıl süresi arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır. Tabloda görüldüğü gibi ortaokul mezunlarının diğer eğitim düzeylerine göre daha çok olduğu tespit edilmiştir. Yine tabloda görüldüğü gibi güreş yaptığı yıl süresi çoğunlukla 1 yıldan az olduğu görülmüştür.

Tablo 38: Baba Eğitim Düzeyi ile Çocuğun Güreş Yaptığı Yıl Sayısı Arasındaki Durum

Baba Eğitim		Güreş Yaptığı Yıl Sayısı					Toplam
		1 yıldan az	1-3 yıl	4-6 yıl	7-9 yıl	10 yıl ve üzeri	
İlkokul	Sayı	27	18	11	5	9	70
	%	52,9%	43,9%	44,0%	50,0%	50,0%	48,3%
Ortaokul	Sayı	7	4	8	4	1	24
	%	13,7%	9,8%	32,0%	40,0%	5,6%	16,6%
Lise	Sayı	5	12	4	0	1	22
	%	9,8%	29,3%	16,0%	,0%	5,6%	15,2%
Üniversite	Sayı	1	3	1	0	2	7
	%	2,0%	7,3%	4,0%	,0%	11,1%	4,8%
Lisansüstü	Sayı	0	0	0	1	1	2
	%	,0%	,0%	,0%	10,0%	5,6%	1,4%
Okur-yazar değil	Sayı	11	4	1	0	4	20
	%	21,6%	9,8%	4,0%	,0%	22,2%	13,8%
Toplam	Sayı	51	41	25	10	18	145
	%	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

$$\chi^2 = 38,527$$

$$sd = 20$$

$$p = 0,01$$

Analize ilişkin bulgular incelendiğinde; hesaplanan p değeri $0,08 < 0,01$ olduğu için, baba eğitim düzeyi ile çocuğun güreş yaptığı yıl süresi arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır. Tabloda görüldüğü gibi baba eğitim seviyesinde ilkokulun diğer eğitim seviyelerine göre daha çok olduğu tespit edilmiştir. Yine tabloda görüldüğü gibi güreş yaptığı yıl süresi çoğunlukla 1 yıldan az olduğu görülmüştür.

Tablo 39: İkametgâh ile Güreşe Başlama Yaşı Arasındaki Durum

İkamet		Güreş Başlama Yaşı					Toplam
		5-8	9-12	13-16	17-20	21 ve üzeri	
Şehir	Sayı	7	47	45	12	4	115
	%	58,3%	87,0%	73,8%	92,3%	80,0%	79,3%
İlçe	Sayı	1	6	9	1	0	17
	%	8,3%	11,1%	14,8%	7,7%	,0%	11,7%
Köy	Sayı	4	1	7	0	1	13
	%	33,3%	1,9%	11,5%	,0%	20,0%	9,0%
Toplam	Sayı	12	54	61	13	5	145
	%	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100%

$\chi^2=16,233$ $sd = 8$ $p = 0,04$

Analize ilişkin bulgular incelendiğinde; hesaplanan p değeri $0,39 < 0,05$ olduğu için, ikametgâh ile güreşe başlama yaşı arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır. Tabloda görüldüğü gibi şehirde ikamet edenlerin diğer ikamet yerlerine göre daha çok olduğu tespit edilmiştir. Yine tabloda görüldüğü gibi güreşe başlama yaşının çoğunlukla 13-16 yaşları arasında olduğu görülmüştür.

Tablo 40: Baba Eğitim Düzeyi İle Güreşe Başlama Yaşı Arasındaki Durum

Baba Eğitim Düzeyi		Güreşe Başlama Yaşı				Toplam
		5-8 Yaş	9-12 Yaş	13-16 Yaş	17-20 Yaş	
İlkokul	Sayı	8	34	38	14	94
	%	66,7%	63,0%	62,3%	77,8%	64,8%
Lise	Sayı	1	11	10	0	22
	%	8,3%	20,4%	16,4%	,0%	15,2%
Üniversite	Sayı	1	3	2	3	9
	%	8,3%	5,6%	3,3%	16,7%	6,2%
Okur-yazar değil	Sayı	2	6	11	1	20
	%	16,7%	11,1%	18,0%	5,6%	13,8%
Toplam	Sayı	12	54	61	18	145
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\chi^2 = 10,857$$

$$sd = 9$$

$$p = 0,29$$

Analize ilişkin bulgular incelendiğinde; hesaplanan p değeri $0,29 > 0,05$ olduğu için, baba eğitim düzeyi ile güreşe başlama yaşı arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Tabloda görüldüğü gibi baba eğitim düzeyinde ilkokul diğer eğitim düzeylerine göre daha çok olduğu tespit edilmiştir. Yine tabloda görüldüğü gibi güreşe başlama yaşının çoğunlukla 13-16 yaşları arasında olduğu görülmüştür.

Tablo 41: Aile Ekonomik Durum İle Güreşe Başlama Yaşı Arasındaki Durum

Aile Ekonomik Durum		Güreşe Başlama Yaşı				Toplam
		5-8 Yaş	9-12 Yaş	13-16 Yaş	17-20 Yaş	
Zayıf	Sayı	6	21	26	4	57
	%	50,0%	38,9%	42,6%	22,2%	39,3%
Orta	Sayı	6	27	24	12	69
	%	50,0%	50,0%	39,3%	66,7%	47,6%
İyi	Sayı	0	6	11	2	19
	%	,0%	11,1%	18,0%	11,1%	13,1%
Toplam	Sayı	12	54	61	18	145
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\chi^2=7,109$$

$$sd = 6$$

$$p = 0,31$$

Analize ilişkin bulgular incelendiğinde; hesaplanan p değeri $0,31 > 0,05$ olduğu için, aile ekonomik durum ile güreşe başlama yaşı arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Tabloda görüldüğü gibi aile ekonomik durumunda orta seviye diğer seviyelere göre daha çok olduğu tespit edilmiştir. Yine tabloda görüldüğü gibi güreşe başlama yaşının çoğunlukla 13-16 yaşları arasında olduğu görülmüştür.

Tablo 42: Aile Ekonomik Durum İle Spor İçin Harcanan Zaman Arasındaki Durum

Aile Ekonomik Durumu		Spor için harcanan zaman (haftada)			Toplam
		Haftada 1-2 gün	Haftada 3-5 gün	Haftada 6-7 gün	
Zayıf	Sayı	7	37	13	57
	%	29,2%	43,0%	37,1%	39,3%
Orta	Sayı	15	37	17	69
	%	62,5%	43,0%	48,6%	47,6%
İyi	Sayı	2	12	5	19
	%	8,3%	14,0%	14,3%	13,1%
Toplam	Sayı	24	86	35	145
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\chi^2 = 2,978$$

$$sd = 4$$

$$p = 0,56$$

Analize ilişkin bulgular incelendiğinde; hesaplanan p değeri $0,56 > 0,05$ olduğu için, aile ekonomik durum ile spor için harcanan zaman arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Tabloda görüldüğü gibi aile ekonomik durumunda orta seviye diğer seviyelere göre daha çok olduğu tespit edilmiştir. Yine tabloda görüldüğü gibi spor için harcanan zamanın çoğunlukta haftada 3-5 gün olduğu görülmüştür.

Tablo 43: Aile Ekonomik Durum İle Branş Tercih Arasındaki Durum

Aile Ekonomik Durumu		Güreş Branş Tercih Etme Nedeni				Toplam
		Sevdiğim için	Ekonomik yönden avantajlı bir branş olduğu için	Bölgemde sevilen bir branş olduğu için	Fiziksel yapı olarak uygun olduğu için	
Zayıf	Sayı	41	6	5	5	57
	%	39,0%	40,0%	71,4%	27,8%	39,3%
Orta	Sayı	50	6	2	11	69
	%	47,6%	40,0%	28,6%	61,1%	47,6%
İyi	Sayı	14	3	0	2	19
	%	13,3%	20,0%	,0%	11,1%	13,1%
Toplam	Sayı	105	15	7	18	145
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\chi^2=5,375$$

$$sd = 6$$

$$p = 0,50$$

Analize ilişkin bulgular incelendiğinde; hesaplanan p değeri $0,50 > 0,05$ olduğu için, aile ekonomik durum ile branşı tercih etme arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Tabloda görüldüğü gibi aile ekonomik durumunda orta seviye diğer seviyelere göre daha çok olduğu tespit edilmiştir. Yine tabloda görüldüğü gibi güreş branşını tercih etme arasında daha çok, sevdiğim için, en çok olduğu görülmüştür.

5.TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışmada; Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde faal olarak güreş yapan sporcuların sosyo-ekonomik yapılarının araştırılması amaçlanmıştır. Güneydoğu Anadolu bölgesinde 2011'de faal olarak güreş yapan sporcuların toplam sayısı 349 kişidir. Çalışmaya 15'i bayan, 130'u erkek toplam 145 kişi katılmıştır. Anket uygulanan güreşçilerin faal olarak güreş yapmaları dışında herhangi bir kriter aranmamıştır.

Ülkemizde bölgeler arasındaki sporcu dağılımına baktığımızda; Marmara bölgesi %23' lük oranla ilk sırayı alırken, Karadeniz %19, Akdeniz %16, Ege ve İç Anadolu %14, Doğu Anadolu %8 ve Güneydoğu Anadolu bölgesi %6' lık oranla son sırayı almaktadır. Bölgeler arasındaki bu dağılıma baktığımızda, sporun Güneydoğu Anadolu bölgesinde az yapılmasının birçok sebebi olmakla beraber sosyo-ekonomik faktörlerinde büyük bir etkisi vardır.

Araştırmaya katılan güreşçilerin yaş dağılımına baktığımızda; 15 yaş ve altı yaş grubu 83 kişi ile %57,2'lik oranla en fazla, 16 ve 20 yaş grubu 25 kişi, 21ve 25 yaş grubu 20 kişi, 26 ve 30 yaş grubu 10 kişi, 31 ve üstü yaş grubu 7 kişi ile %4,8'lik oranla en az yaş grubu olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgudan hareketle yaş ilerledikçe bölgedeki güreşçilerin sayısında ciddi bir şekilde düşüş yaşandığı tespit edilmiştir. Ülkemizin geneline baktığımızda da tüm bölgelerde aynı durumun olduğu gözlemlenmiştir.

Yaş grupları itibariyle, spora katılım daha çok genç yaşlarda gerçekleşmektedir. Yaş artışı ile beraber sportif harekete katılımı nispeten azalmaktadır. Yani pasif hayat tarzı yaşa bağlı olarak artmaktadır. Gençlerin spor faaliyetlerine katılımları daha yoğundur. Ülkemizde spora başlama yaşı15-25 yaşları arasında seyretmektedir. Yaklaşık 25 yaş sonrasında ise erken emeklilik gibi sporu bırakma söz konusu olmaktadır (24). Bu bilgi yaptığımız çalışmayı desteklemektedir.

Yaş analize ilişkin bulgular incelendiğinde; yaş ile güreş spor için harcanan zaman arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır ($p<0.02$).

Bölgedeki güreşçilerin cinsiyet dağılımına baktığımızda; 15 kişi ile %10,3'lük kısmını bayanlar oluşturmakta, erkekler ise 130 kişi ile %89,7'lik kısmını oluşturmaktadır. Bayan güreşçi sayısının az olması, ülkemizde bayan güreşinin yeni olması, ayrıca güreşin ülkemizde daha çok erkek sporu olarak tanımlanması ve bölgenin örf adet gelenek ve göreneklerinin de bayan güreşinin bölgede az yapılmasında büyük bir etkisi vardır.

Türkiye'de toplam lisanslı bayan sporcu sayısının toplam sporcu sayısına oranı %0,5'dir. Ayrıca erkek ve bayanların yaptıkları bazı spor etkinlikleri de farklıdır.

Erkeklerle bayanlar arasında spora ilgi düzeyleri bakımından anlamlı bir farklılık vardır ($p<0.01$). Erkeklerin bayarlardan, spora ilgi düzeyleri bakımından daha çok ilgili oldukları tespit edilmiştir (55). Bu çalışma yapılan çalışmayla paralellik göstermektedir.

Bölgedeki güreşçilerin medeni hallerine bakıldığımızda; evli 17 kişi ile %11,7'lik kısmını, bekâr 128 kişi ile %88,3'lük kısmını oluşturduğu tespit edilmiştir.

Korelasyon tablosuna ilişkin bulguda ise; medeni hal ile güreşe yaptığı süre arasında negatif doğrusal bir ilişki vardır. Evlilik sayısı artıkça güreş yapma oranı düşmektedir.

Katılımcıların medeni hallerinin tespitinde (228 kişi) ile %45,6'sı evli, (260 kişi) %52,0 ile bekâr ve buna müteakip (12 kişi) ile %2,4'ü dul olarak gruplanmıştır. Medeni hale göre spora ilgi puanları karşılaştırıldığında bekârlarla evlilerin spora ilgi puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p<0.01$). Bu da bekârların spora daha çok ilgi gösterdikleri, evlilerin spora ilgilerinin daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Evlilik ile artan aile içi sorumlulukların spora katılımı olumsuz etkilediği düşünülebilir. Aynı zamanda bekârların evlilere göre yaşlarının daha genç olması, genç nüfusunda spora karşı ilgilerinin (katılımlarının) yüksek olması düşünülürse bekârların spora katılımlarının yüksek olmasının nedeni açıklanabilir. (55) Çalışmada elde edilen bulgularla yaptığımız araştırma paralellik göstermektedir.

Bölgedeki güreşçilerin eğitim düzeylerine baktığımızda; ortaokul, 75 kişi ile %51,7'lik oranla en fazla, ilkokul 11 kişi ile %7,6, lise 29 kişi ile % 20, üniversite 28 kişi ile %19,3 ve lisansüstü ise 2 kişi ile %1,4'lük oranla en az olduğu tespit edilmiştir.

Analize ilişkin bulgular incelendiğinde; eğitim düzeyi ile güreşe başlama yaşı arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır ($p<0.00$).

Analize ilişkin bulgular incelendiğinde; eğitim düzeyi ile güreş yaptığı yıl süresi arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır ($p<0,00$).

Gültekin ve arkadaşları (2000) yaptığı araştırmada %42 oranında ortaokul, %41 oranında ise lise mezunu seyircilerin olduğunu tespit etmiştir (40). Taşğın (2000) yaptığı araştırmada lise mezunlarının oranını %38,7 olarak bulurken üniversite mezunlarının oranını ise %32,9 oranında tespit etmiştir (75). Acet (2001) yaptığı araştırmada, seyircilerin eğitim durumlarının çoğunlukla ortaokul, lise ve yüksekokul (%71) düzeyinde olduğunu bulurken (3), Arıkan (2000) yaptığı çalışmada seyircilerin %70,5'inin lise ve yüksekokul mezunu olduklarını tespit etmiştir (9). Çepe (1992) yaptığı araştırmada %70 oranında ortaokul ve lise mezunu seyirci olduğunu bulmuştur (23). Bu çalışmalar, yaptığımız araştırma ile paralellik göstermemektedir. Bu durum; Türkiye gerçeği göz önüne alındığında, bölgeler arası eğitim seviyesi farklıdır. Yapılan çalışmada Güneydoğu Anadolu bölgesindeki güreşçilerin eğitim seviyesi daha düşük olduğu tespit edilmiştir.

Bölgedeki güreşçilerin meslek dağılımına bakıldığında; öğrenci, 116 kişi ile %80'lik oranla en fazla, bunu sırasıyla 12 kişi ile %8,3'lük oranla memur, 6 kişi ile %4,1'lik oranla esnaf ve zanaatkâr, 5 kişi ile %3,4'lük oranla işçi grubunu oluştururken, çiftçi ve serbest 3 kişi ile %2,1'lik oranla en az olduğu tespit edilmiştir.

Korelasyon tablosuna ilişkin bulgular incelendiğinde; Meslek ile güreşe yaptığı süre arasında pozitif doğrusal bir ilişki vardır.

Analize ilişkin bulgular incelendiğinde; meslek ile spor için harcama zaman anlamlı bir fark bulunmaktadır ($p<0.00$).

Analize ilişkin bulgular incelendiğinde; meslek ile güreşe başlama yaşı arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır ($p<0.00$).

Bölgedeki güreşçilerin aylık net gelir dağılımına bakıldığında; gelirim yok,88 kişi ile %60,7'lik oranla en fazla grubu oluştururken, 500 ve daha az 25 kişi ile %17,2, 501-750 10 kişi ile %6,9, 751-1000 9 kişi ile %6,2, 1001- 1250 5 kişi ile %3,4, 1251-2000 7 kişi ile %4,8, en az grubu ise, 2001 TL ve üzeri ile 1 kişi %0,7'lik oranı oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu bulgudan hareketle bölgedeki güreşçilerin aylık net gelirin büyük bir kısmının düşük olduğu bulunmuştur.

Bölgedeki güreşçilerin ikametgâh dağılımına bakıldığında; şehir, 59 kişi ile %40,7'lik oranla en fazla grubu oluştururken, büyükşehir 56 kişi ile %38,6, ilçe 17 kişi ile %11,7, köy ise; 13 kişi ile %9'luk oranla en az grubu oluşturduğu tespit edilmiştir. Bölgedeki güreşçilerin büyük çoğunluğu şehirde ikamet ettikleri tespit edilmiştir.

Analize ilişkin bulgular incelendiğinde; ikametgâh ile güreşe başlama yaşı arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır ($p<0.04$). Şehirde oturanların daha erken yaşlarda güreşe başladıkları tespit edilmiştir.

Bölgedeki güreşçilerin hane nüfus dağılımına bakıldığında; 6 ve üzeri 73 kişi ile %50,3'lük oranı ile en fazla grubu oluştururken, 5 kişi, 35 kişi ile %24,1, 4 kişi, 13 kişi ile %9,0, 3 kişi, 14 kişi ile %9,7, 1 kişi, 6 kişi ile %4,1 oluştururken en az grubu ise; 4 kişi ile %2,8'lik oranla '2' grubunun oluşturduğu tespit edilmiştir. Güneydoğu Anadolu bölgesinde hane nüfus dağılımı kalabalık olduğu tespit edilmiştir.

Bölgedeki güreşçilerin, zenginlik itibarı ile toplumu üç kategoriye bölssek kendinizi hangi tabaka görürsünüz dağılımına bakıldığında; orta tabaka, 91 kişi ile %62,8'lik oranla en fazla grubu oluştururken, alt tabaka,46 kişi ile %31,7'lik, üst tabaka ise; 8 kişi ile 5,5'lik oranla en az gurubu oluşturduğu tespit edilmiştir. Bölgedeki güreşçilerin zenginlik itibarı ile daha çok kendilerini orta seviyede gördükleri tespit edilmiştir.

Yapılan başka bir araştırmada; %20,4'ü (102 kişi) ile ekonomik durumu düşük, %64,0'ı (320 kişi) ile ekonomik durumu orta ve %15,6'sı (78 kişi) ile ekonomik durumu yüksek olarak tespit edilmiştir (55). Bu çalışma araştırmamızla paralellik göstermektedir.

Bölgedeki güreşçilerin otomobiliniz var mı sorusuna verdikleri cevap dağılımına bakıldığında; %24,1 var, %75,9'u ise yok olarak tespit edilmiştir.

Bölgedeki güreşçilerin dinledikleri müzik türü dağılımına bakıldığında; Türk Halk ve Sanat müziği 54 kişi ile %37,2'lik oranla en fazla grubu oluştururken, Pop ve Rock müziği 46 kişi ile %31,7, Arabesk 36 kişi ile %24,8 ve Hafif Batı müziği ise 9 kişi ile %6,2'lik oranla en az grubu oluşturduğu tespit edilmiştir.

Bölgedeki güreşçilerin izledikleri film dağılımına bakıldığında; savaş ve macera filmleri 102 kişi ile %70,3'lük oranla en fazla grubu oluştururken; aşk ve romantik filmleri 13 kişi ile %9'luk oranla en az grubu oluşturduğu tespit edilmiştir.

Bölgedeki güreşçilerin izledikleri TV programları dağılımına bakıldığında; spor programları 45 kişi ile %31'lik oranla en fazla grubu oluştururken; filmler 37 kişi ile %25,5, diziler 28 kişi ile %19,3, haberler 21 kişi ile %14,5, müzik ve eğlence ise 14 kişi ile %9,7'lik oranla en az grubu oluşturduğu tespit edilmiştir. Yıldız (2004) da bizim verilerimizi destekleyen sonuçlar elde etmiş ve spor programı izleyen seyircilerin oranının %39,9 olduğunu belirtmiştir (92). Bu sonuçlar bölgedeki güreşçilerin spora olan eğilimlerini göstermektedir.

Bölgedeki güreşçilerin sosyal faaliyet dağılımına bakıldığında; arkadaş grubuyla bir araya gelmek, 54 kişi ile %37,2'lik oranla en fazla grubu oluştururken; gezmek eğlenmek 46 kişi ile %31,7, sinema, tiyatro ve konsere gitmek 25 kişi ile %17,2, herhangi bir sosyal faaliyette bulunmuyorum grubu ise 20 kişi ile %13,8'lik oranla en az grubu oluşturduğu tespit edilmiştir.

Bölgedeki güreşçilerin branş tercih etme dağılımına bakıldığında; sevdiğim için, 105 kişi ile %72,4'lük oranla en fazla grubu oluştururken; fiziksel yapı olarak uygun olduğum için 18 kişi ile %12,4, ekonomik yönden avantajlı bir branş olduğu için 15 kişi ile %10,0, bölgede sevilen bir branş olduğu için, 7 kişi ile %4,7'lik oranla en az grubu oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu bulgudan hareketle bölgedeki güreşçilerin yaptıkları güreş branşını daha çok sevdikleri için tercih ettikleri tespit edilmiştir.

Katılımcıların %85,4'ü (427 kişi) yaptığı spor branşını severek yaptığını belirtmiştir. Fiziksel yapısı uygun olduğu için spor yaptıklarını belirten (41 kişi) % 8,2'dir.(56) Çalışmada elde edilen bulgularla yaptığımız araştırma paralellik göstermektedir.

Analize ilişkin bulgular incelendiğinde; aile ekonomik durum ile branşı tercih etme arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.50$).

Bölgedeki güreşçilerin Spor süresi dağılımına bakıldığında; haftada 3-5 gün 86 kişi ile %59,3'lük oranla en fazla grubu oluştururken; haftada 6-7 gün 35 kişi ile 24,1, haftada 1-2 gün 19 kişi ile %13,1, arada sırada 5 kişi ile %3,4'lük oranla en az gurubu oluşturduğu tespit edilmiştir.

Analize ilişkin bulgular incelendiğinde; aile ekonomik durum ile spor için harcanan zaman arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0,56$).

Analize ilişkin bulgular incelendiğinde; meslek ile spor için harcama zaman arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır ($p<0,01$). Meslek grupları arasında öğrencilerin güreş için ayırdıkları süre daha çok olduğu tespit edilmiştir.

Bölgedeki güreşçilerin güreşe başlama yaşı dağılımına bakıldığında; 13-16, 61 kişi ile %42,1'lik oranla en fazla grubu oluştururken; 9-12 54 kişi ile %37,2, 17-20 13 kişi ile %9,0, 21 ve üzeri 5 kişi ile %3,4'lük oranla en az gurubu oluşturduğu tespit edilmiştir.

Analize ilişkin bulgular incelendiğinde; meslek ile güreşe başlama yaşı arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır ($p<0.00$). Mesleği öğrenci olanların güreşe daha erken yaşta başladıkları tespit edilmiştir.

Analize ilişkin bulgular incelendiğinde; aile ekonomik durum ile güreşe başlama yaşı arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0,31$).

Bölgedeki güreşçilerin baba meslekleri dağılımına bakıldığında; işçi,47 kişi ile %32,4'lük oranla en fazla grubu oluştururken; işsiz 34 kişi ile %23,4, serbest meslek 25 kişi ile %17,2, memur 20 kişi ile %13,8, emekli ise; 20 kişi ile %18'lik oranla en az gurubu oluşturduğu tespit edilmiştir.

Bölgedeki güreşçilerin anne meslek dağılımına bakıldığında; işsiz(ev hanımı) kişi ile %94,5'lik oranla en fazla grubu oluştururken; işçi 5 kişi ile %3,4, emekli,2 kişi ile %1,4, memur ise; 1 kişi ile %0,7'lik oranla en az gurubu oluşturduğu tespit edilmiştir.

Bölgedeki güreşçilerin baba eğitim durumu dağılımına bakıldığında; ilkokul, 70 kişi ile %48,3'lük oranla en fazla grubu oluştururken; ortaokul 24 kişi ile %16,6, lise 22 kişi ile 15,2, okur-yazar değil 20 kişi ile %13,8, üniversite 7 kişi ile 4,8, lisansüstü ise; 2 kişi ile %1,4'lik oranla en az gurubu oluşturduğu tespit edilmiştir. Baba eğitim durumuna bakıldığında daha çok ilkokul mezunu oldukları tespit edilmiştir.

Analize ilişkin bulgular incelendiğinde; baba eğitim düzeyi ile güreşe başlama yaşı arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0,29$).

Bölgedeki güreşçilerin anne eğitim durumu dağılımına bakıldığında; ilkokul, 64 kişi ile %44,1'lik oranla en fazla grubu oluştururken; okur-yazar değil 56 kişi ile %38,6, ortaokul 20 kişi ile 13,8, lise 3 kişi ile %2,1, lisansüstü ise; 2 kişi ile %1,4'lük oranla en az gurubu oluşturduğu tespit edilmiştir. Bölgedeki güreşçilerin anne eğitim durumuna bakıldığında daha çok okuryazar olmadıkları tespit edilmiştir.

Bölgedeki güreşçilerin ailede sporla uğraşan dağılımına bakıldığında; sporla uğraşan yok, 56 kişi ile %38,6'lık oranla en fazla grubu oluştururken; kardeşim 47 kişi ile %32,4, yakın akrabam 31 kişi ile %21,4, baba ise; 11 kişi ile %7,6'lık oranla en az gurubu oluşturduğu tespit edilmiştir.

Bölgedeki güreşçilerin ekonomik durumu dağılımına bakıldığında; orta, 72 kişi ile %49,7'lik oranla en fazla grubu oluştururken; zayıf 27 kişi ile %18,6,çok zayıf 16 kişi ile %11,0, gelirim yok 15 kişi ile %10,3, iyi 14 kişi ile 9,7, çok iyi ise, 1 kişi ile %7'lik oranla en az gurubu oluşturduğu tespit edilmiştir.

Bölgedeki güreşçilerin aile ekonomik durumu dağılımına bakıldığında; orta, 69 kişi ile %47,6'lık oranla en fazla grubu oluştururken; zayıf 33 kişi ile %22,8, iyi 18 kişi ile %12,4, çok zayıf 15 kişi ile %10,3, gelirim yok 9 kişi ile %6,2, çok iyi ise; 1 kişi ile %7'lik oranla en az gurubu oluşturduğu tespit edilmiştir. Bölgedeki güreşçilerin aile ekonomik durumları daha çok orta seviyede olduğu tespit edilmiştir.

Korelasyon tablosuna ilişkin bulgular incelendiğinde; Ailenin ekonomik durumu ile güreşe yaptığı süre arasında pozitif doğrusal bir ilişki vardır.

Analize ilişkin bulgular incelendiğinde; aile ekonomik durum ile güreşe balama yaı arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0,31$).

Analize ilişkin bulgular incelendiğinde; aile ekonomik durum ile spor için harcanan zaman arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0,56$).

Analize ilişkin bulgular incelendiğinde; aile ekonomik durum ile branı tercih etme arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0,50$).

Sonuç olarak bölgedeki güreşçilerin ekonomik durumları ve ailelerin ekonomik durumları orta seviyede olduğu, en çok dinledikleri müzik türü Türk halk müziği ve Türk sanat müziği olduğu, en çok izledikleri filmler savaş ve macera filmleri olduğu, en sık izledikleri televizyon programının spor programı olduğu, sosyal faaliyet olarak daha çok arkadaş grubuyla bir araya geldikleri tespit edilmiştir.

6. ÖNERİLER

- Güreş federasyonu, sosyal değişme sürecinde yaşanan hızlı değişim ve gelişim şartlarına göre kendini yenileyebilme, güreşin seyir zevkini artırarak popülaritesini yükseltmelidir.
- Güneydoğu Anadolu bölgesinde güreşin hem başarılı olabilmesi hem de toplumsal yaygınlık kazanabilmesi için; tesisleşme, altyapı, kulüpleşme, güreş eğitim merkezleri, yarışmalar, düzenli lig müsabakaları ve geleneksel güreşlerimiz (karakucak ve yağlı güreşler) yapılmalıdır.
- Güneydoğu Anadolu bölgesinde diğer bölgelere göre faal olarak güreş yapan sporcu sayısı az olduğu için; bölgede güreş sporunu tanıtmak ve sevdirmek için; Milli Eğitim ve medya ile iş birliği yapılmalıdır.
- Bölgeler arası ekonomik düzey göz önüne alındığında; Güneydoğu Anadolu bölgesinde güreşin geliştirilmesi için, devlet ile birlikte sponsor ve özel sektörlerin desteği alınarak maddi imkanlar sağlanmalıdır.

7.KAYNAKLAR

1. ABAOĞLU, C.(1982) Sporun Tıbbi Yönü, Spor Ansiklopedisi, Cilt 1, Yelken Matbaası, İstanbul, s:56-230.
2. ACAK, M: (2001). Güreş Öğreniyorum Kitabı Malatya.
3. ACET, M. (2001) Futbol Seyircisini Fanatik ve Saldırgan Olmaya Yönelten Sosyal Faktörler, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi Ve Spor Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara, ss.1-50.
4. AKAY, İ. (2006). Sosyalleşme Sürecinde Kitle İletişim Araçları, (Yüksek Lisans Tezi) Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü İletişim Bilimleri Anabilim Dalı Radyo-TV Bilim Dalı. İstanbul.
5. ALPMAN Cemal: (1972) Eğitim Bütünlüğü İçinde Beden Eğitimi ve Çağlar Boyunca Gelişimi İST. s.78
6. ARACI, H. (1999). Okullarda Beden Eğitimi. Bağırhan Yayinevi, 2.Baskı,Ankara, s:13-14.
7. ARAL, S. (1990): GAP'nde Hayvansal Üretim Planlaması. Ankara Ticaret Borsası Dergisi, 3 6. Ankara.
8. ARIĞ, V.N. (1993). Asil Spor Güreş, Damla Matbaacılık, Ankara, 137s.
9. ARIKAN, AN. (2000) Farklı Branşlardaki Spor Seyircilerinin Sosyo-Kültürel Profili ve İzleyicilik Durumları Üzerine Bir Araştırma, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara, ss.10-50.
10. ARSLAN, R.(1986). Beden Eğitimi ve Sporun Ülke Ekonomisine Olan Etkileri, 19 Mayıs Gençlik ve Spor Akademisi Dergisi No:1, Ankara, s:31.
11. ASRIN güreşçisi Hamza güreşe doymuyor <http://www.tumgazeteler.com/?a=719733>), 19.04.2010.
12. ATEŞ, M. (1992). Demokrasi ve Spor Eğitimi, Eğitim Bilimleri Dergisi, Sayı: 1, Buca Eğitim Fakültesi Yayınları, İzmir, s:15.
13. AVNİ, T. Güreş Sporunda İlkler, <http://www.guresdosyasi.com/> , 31 Mayıs 2010 Pazartesi.
14. BALCIOĞLU, İ. (2003). Sporun sosyolojisi ve Psikolojisi, Bilge yayinevi, İstanbul, s:69,114.
15. BAŞARAN, M. (1984) Serbest ve Grekoromen Güreş ANK.s.1
16. BAŞARAN, İ. E. (1978). Eğitim Psikolojisi, Bilim Matbaası, Ankara, s: 23
17. BAŞER, E. (1985). Uygulamalı Spor Psikolojisi, Bilimsel Spor Yayınları, İstanbul, s:9.

18. BİLGİSEVER, A. K. (1992). Eğitim Sosyolojisi Kavramlar Teoriler Eğitim Yoluyla Kalkınmanın Esasları, (Beşinci Baskı) İstanbul: Filiz Kitabevi.
19. BULLETTİN, Sports in Formation Council of Europe CDDS. (1997), February, s:14
20. BÜYÜKDÜVENÇİ, S. (1987). Eğitim Felsefesi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, Ankara, s:27.
21. CLAYTON, T. An Introduction To Wrestling, Barhes, London, (1973). s. 13,14,15.
22. ÇELİK, İ.İ.(2002).Sporun Sosyalleşme Sürecindeki Rolü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde, s:27.30.35.37.
23. ÇEPE, K. (2003) Futbol Müsabakalarında Seyircilerin Saldırganlıkları ve Şiddet Sebepleri Üzerine Bazı Araştırmalar, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
24. ÇETİN, N. (1986). Türkiye’de Sporun Yaygınlaştırılması, Master Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, s:14.
25. ÇOBAN, B. Spor sosyolojisi. [http://www.bilalcoban.com/\(3.10.2011\)](http://www.bilalcoban.com/(3.10.2011)).
26. DEMİR, E. (2003): Güneydoğu Anadolu Projesi’nin Ülke Ekonomisine Katkısı ve Bölge Yerleşim Alanlarına Etkisi Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 23(3), 189–205.
27. DİNÇER, B. M, ÖZASLAN ve T. KAVASOĞLU. (2003) “İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması” Ankara: Bölgesel Gelişme ve Yapısal Uyum Genel Müdürlüğü. Yayın No: DPT 2671.
28. DÖNMEZER, S. (1984). Sosyoloji, Savaş Yayınları, Ankara,s:141.
29. EGE, Y. (2001): 1989 GAP Master Planı-GAP Bölge Kalkınma Planı. 8-9 Ocak Her Yönüyle GAP Sempozyumu. TC Başbakanlık GAP-BKİ Başkanlığı. TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası. Ankara.
30. ERKAL, M. (1986). Sosyolojik Açından Spor, M.E.G.S.B. Yayın, No:30, Ankara, s:43,45,46,78.
31. ERKAL, M.(1982). Sosyolojik Açından Spor, Formül Matbaası, İstanbul, s:42-43,56.
32. FİDAN, Sevim. (2002). Türkiye’deki ve Dünyadaki Elit Cimnastikçilerin Sosyo-Ekonomik Analizi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü (Yüksek Lisans Tezi).
33. FİLA. (1990) Yüksek Seviyede Güreş Antrenör Kursu, Çev. Ata Karataş, Bulgaristan, SS.2.
34. FİŞEK, K. (1998) Spor Yönetimi, Bağırhan Yayınevi, Ankara,. s. 17.
35. FİŞEK, K. (1985). Yüz Soruda Türkiye Spor Tarihi, Gerçek Yayınevi, İstanbul. s:166.

36. GAP-BKİ (2007): GAP Nedir?, GAP'ın Hedefleri, GAP'ın Tarihçesi, GAP ve Tarım, GAP Bölgesinin Sosyo- Ekonomik Özellikleri Erişim: [http://www.gap.gov.tr] Erişim tarihi:27.09.2007.
37. GÖKDEMİR, K. (2000). Güreş Antrenmanının Bilimsel Temelleri, Ankara.
38. GÖKHAN,N. OLGUN,P. vd. GÜRSES, Ç.(1979). Sportif Yetenek Araştırma Metodu.(Türkiye Uygulaması), T.S.V. İstanbul, s:2,3.
39. GÖKTAŞ, Z. (1994). Farklı Sosyo-Ekonomik Yapıdaki Ortaöğretim Kurumlarında Okuyan Öğrencilerin Spora Katılımına Etki Eden Faktörler, (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Ankara.
40. GÜLTEKİN, O. Doğan, M. Doğan, A. ve Eylen, B. (2000) Futbol Sahalarında Şiddet ve Emniyet Güçlerinin Tutumu Üzerine Bir Araştırma, 21.Yüzyılda Polisin Eğitimi Sempozyumu, 25-27 Ekim, Ankara.
41. GÜMÜŞ, A. (1988). Güreş Tarihi, Türk Spor Vakfı Yayınları No:5/4, Başkent Yayınevi, Ankara.
42. GÜMÜŞ, A. (1995). Şampiyonlar Geçiyor, Türk Güreş Vakfı Yayını, Lazer Ofset, Ankara,264s.
43. GÜMÜŞ, M. ve BARUT, Ç. (2006) "Geleneksel Yağlı Güreş Yapan Sporcuların. Antropometrik Profillerinin Belirlenmesi", 9. Uluslar arası Spor Bilimleri Kongresi. Bildiri Kitabı, Muğla Üniversitesi, ss. 328-332.
44. Güreşlerimiz ve Günümüzdeki Durumunun Araştırılması, Proje No: SOB 2001/008,Niğde Üniversitesi, Bilimsel ve Teknolojik Araştırmalar Projeleri Birimi, Niğde.
45. GÜVEN, Ö. (1999). Türklerde Spor Kültürü, Atatürk Kültür Merkezi Yayınları No:172, Alp Ofset, Ankara, 373s.
46. HERGÜNER, G. (1991). Çocuğun Spora Yönelmesinde Ailenin Rolü ve Önemi Ondokuzmayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. Sayı: 6, Syf: 87,91, Samsun.
47. <http://www.gureshakemleri.org.tr/wrestlingturkey.asp> 01.07.2010 Türkiye Güreş Federasyonu.
48. ILGIN, A. (1996). "Yıldız Milli Güreş Takımı Güreşçilerinin Bazı Fizyolojik Özelliklerinin Ölçülmesi ve Değerlendirilmesi", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
49. İMAMOĞLU, A.F. (1992). İki binli Yıllara Doğru Türk Sporu Üzerine Bazı Gözlemler, Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt:8, Sayı:1, Ankara, s:9.
50. İNAN, A. (1971). M. Kemal Atatürk'ten Yazdıklarım. İstanbul, s.53,54
51. İŞLER, H. ve ALPAY, B. (2003). Türk Spor Tarihinde Geleneksel Aba-Şalvar

52. İŞLER, H. ve ALPAY, B. (2003). Türk Spor Tarihinde Geleneksel Aba-Şalvar Güreşlerimiz ve Günümüzdeki Durumunun Araştırılması, Proje No:SOB 2001/008, Niğde Üniversitesi, Bilimsel ve Teknolojik Araştırmalar Projeleri Birimi, Niğde.
53. JOSEPT, F. Çev. ÇELEBİ, N. (1994). Sosyoloji Nedir, Atilla Kitapevi, Ankara, s:23-26-110-111.
54. KAHRAMAN, A. (1995). Osmanlı Devletinde Spor, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Yayın No:1697, Yayınlar Dairesi Başkanlığı, Ankara, 731s.
55. KARA, D. (2006). Sporun Topluma Yaygınlaştırılmasında Sosyo-ekonomik Faktörlerin Araştırılması, Master Tezi, Niğde Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde, s:16.
56. KARAHÜSEYİNOĞLU, M.F. (2007). "Küreselleşme ve Geleneksel Türk Sporları", Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
57. KARASÜLEYMANOĞLU, A. (1989). Yeni Boyutlarıyla Spor, (İkinci Baskı) Ankara: Engin Yayınları.
58. KARLI, B. Yavuz F, Ören M N, Sayın C, Bilgiç A (2006): Dünya Ticaret Örgütü Kararları ve Avrupa Birliği'ne Tam Üyelik Sürecinin Türk Tarım Politikaları ve GAP Bölgesi Tarımına Muhtemel Etkileri Erişim: [http://ziraat.harran.edu.tr/kongre/Bildiriler/1_BKARLI.pdf] Erişim tarihi:16.10.2007.
59. KILCIGİL, E. (1998). Sosyal Çevre- Spor İlişkileri, (Teori ve Elit Sporculara İlişkin Bir Uygulama). Ankara: Bağırhan Yayinevi.
60. KOÇ, H. (1991). "Greko-Romen Güreş Milli Takım Hazırlıklarında Uygulanan Programlar ve Başarıya Etkisinin İncelenmesi", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
61. KÖKNEL, Ö.(1982). Gençlik ve Spor, Spor Ansiklopedisi, Yelken Matbaası, Cilt:2, İstanbul, s:62-237.
62. KÖSE, L. (1997). Güreşe Damgasını Vuranlar, Prestij Ajans Matbaacılık, Ankara, 158s.
63. KÖSE, M. (1990). Edirne-Kırkpınar ve Yağlı Güreş, Polat Ofset, Edirne, 160s.
64. M.E.G.S.B.(1986).12-24 Yaş Gençlerinin Sosyo-Ekonomik Sorunları, (Hazırlayan: Gazi Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi İstatistik Bölümü), Ankara,s:244-245.
65. MARTİN WR, Margherita AJ. Wrestling. Phys Med Rehabil Clin N Am 1999; 10:117-140.
66. MUALLİMOĞLU, N. (1977). Çocuklara ve Gençlere Beden Eğitimi, 1.Baskı, İstanbul, s:6.
67. OKA, A. (1986). Sosyalleşme Süreci ve Spor, Master Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, s:84.

68. ÖZGÜVEN, M. (1996). Toplum Bilimlerine Giriş, Ekin Kitapevi, Bursa, s:43.
69. Öztürk, N. (2006): Türkiye’de Bölgesel Kalkınma ve Güneydoğu Anadolu Projesi. TZOB Yayın No: 259, Ankara.
70. ÖZTÜRK, F. (1998). Toplumsal Boyutlarıyla Spor, Ankara: Bağırhan Yayınları.
71. PEHLİVAN, Z. Demir, A. (2005). “Türk Kültüründe “Güreş” ve “Pehlivanlık” İmgesi, I. Tarihi Kırkpınar Sempozyumu Bildirileri, Trakya Üniversitesi Yayın No: 68, Eser Matbaacılık, Edirne, s. 142.
72. SAKARYA, E. ve ark. (2008) Güneydoğu Anadolu bölgesinin kalkınmasında, Güneydoğu Anadolu projesi ve hayvancılığın önemi. Vet. Hek. Der Dergisi. 79(2)35-42.
73. ŞAHİN, S. (2006). “Sosyal Değişme Sürecinde Türkiye’de Güreş Sporunun Toplumsal Dinamikleri”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
74. ŞEREF Eroğlu’na FILA’dan onur ödülü, <http://www.gsgm.gov.tr/basin/haber/2010/mart/15.03-07.htm>, 15 Mart 2010.
75. TAŞĞIN, Ö. (2000) Fenerbahçe Futbol Seyircisinin Sosyo-Ekonomik Profili, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya, ss.1-36.
76. TEZCAN, Mahmut. (1995). Sosyolojiye Giriş. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.
77. TGSDF (Türkiye Geleneksel Spor Dalları Federasyonu), (2008). 2008 Faaliyet Programı, Ankara, 24s.
78. TKB (2006). Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP). 2. Tarım Şurası, 8. Komisyon-Kırsal Kalkınma Politikaları Raporu. Erişim: [http://tarimsurasi.tarim.gov.tr/8.komisyon_raporu.doc] Erişim tarihi: 18.10.2007.
79. TKB (2007). GAP Bölgesinde Hayvancılığın Sorunları ve Çözüm Önerileri, GAP’ta Çiftçi Eğitim Uygulamaları. Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, Yayın Dairesi Başkanlığı. Ankara. Erişim: [http://www.tb-yayin.gov.tr] Erişim tarihi: 20.10.2007.
80. TOLAN, B.(1987). Toplum Bilimlerine Giriş, Kalite Matbaası, 2. Baskı, Ankara s:231.
81. TÜİK (1990): Genel Nüfus Sayımı, Nüfusun Sosyal ve Ekonomik Nitelikleri. (T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü).
82. TÜİK (2001a): Genel Tarım Sayımı, Tarımsal İşletmeler. (T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü).
83. TÜİK (2001b): Ulusal Hesaplar İstatistikleri. Erişim: [http://www.tuik.gov.tr/VeriBilgi.do?tb_id=56&ust_id=16] Erişim tarihi: 12.02.2008.
84. TÜİK (2006c): Bitkisel Üretim İstatistikleri. Erişim: [http://report.tuik.gov.tr/reports/rwservlet?hayvancilik=&report=BARAPOR7.RDF&p_yi

l1=2007&p_kod=1&p_sınıf=1&p_düz=TRC22&p_dil=1&desformat=html&ENVID=hayvancilikEnv] Erişim tarihi: 10.02.2010.

85. TÜİK (2006d): İstihdam, İşsizlik ve Ücret İstatistikleri. Erişim: [http://www.tuik.gov.tr/VeriBilgi.do?tb_id=25&ust_id=8] Erişim tarihi: 15.02.2010.
86. TÜİK (2007): Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi. Erişim: [http://www.tuik.gov.tr/VeriBilgi.do?tb_id=39&ust_id=11] Erişim Tarihi: 28.02.2010.
87. TÜRKMEN, M. (2001). "Türk Güreşinin Bugünkü Durumu ve Sorunları", I. Türk Güreş Kurultayı Kitabı, 6-7 Ocak Antalya, Cem Ofset, ss.1-6
88. UZUN, M. Hazar, M. Döşyılmaz E. Kaplan M. (2004) Kahramanmaraş İlinde Yapılan Foklorik Güreşler Ve Sosyal Hayata Etkileri. 1. Kahramanmaraş Sempozyumu. Kahramanmaraş.
89. VARIŞ, F. (1990). Eğitim bilimlerine giriş, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayını, Ankara, s:9-11.
90. YETİM, A.A. (2006). Sosyoloji ve Spor, İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
91. YILDIZ, G. H. (2006). Ortaöğretim Kurumları Spor Alanında Okuyan Öğrencilerin Spora Başlama ve Bu Alanı Seçme Nedenleri İle Beklentileri (Ankara İli Örneği). (Yüksek Lisans Tezi) Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı. Ankara.
92. YILDIZ, M. (2004) Futbol Seyircisinin Sosyo-Ekonomik Yapısının Şiddete Etkisi (Karaman spor Örneği), S. Ün. Sağlık Bil. Enst. Beden Eğitimi Anabilim dalı, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Konya, ss.1-60.

8. EKLER

ANKET FORMU

GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİNDEKİ GÜREŞ YAPAN SPORCULARIN SOSYO-EKONOMİK YAPILARIN ARAŞTIRILMASI

Anket, Harran Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda yüksek lisans tezinde kullanılmak üzere düzenlenmiştir. Anket için vereceğiniz doğru ve samimi cevaplar daha sağlıklı sonuçlara ulaşılmasında etkili olacaktır. Cevaplar, başka bir amaç için kullanılmayacaktır.

TEŞEKKÜRLER

FİKRET DAĞDEVİREN

1.Yaşınız:.....

2.Cinsiyetiniz: ( )Bayan ( )Erkek

3.Medeni Durumunuz: ( )Evli ( )Bekar ( )Dul

4.Eğitim Düzeyiniz:( )İlkokul ( )Ortaokul ( )Lise ( )Üniversite

( )Lisansüstü

5.Mesleğiniz: ( )Memur ( )İşçi ( )Çiftçi ( )Esnaf ve Zanaatkâr

( ) Öğrenci ( )Ev Hanımı ( ) Emekli ( )Serbest

6.Aylık Net Geliriniz: ( )Gelirim Yok ( )500 YTL ve daha az

( )500-750ytl ( )750-1000ytl ( )1000-1250 YTL ( )1250-2000ytl

( ) 2000ytl ve üstü

7.İkametgâh ettiğiniz yer: ( )Büyükşehir ( )Şehir ( )İlçe ( )Köy

8.Kendiniz dahil hane nüfusu kaç kişi: ( ) 1 ( ) 2 ( ) 3 ( ) 4 ( ) 5 ( )6 ve yukarısı

9.Oturduğunuz Ev : ( )Kiralık ( )Ev Sahibi

10.Evin Cinsi : ( )Apt. Dairesi ( )Müstakil Ev ( )Dubleks ( )Diğer

11.Toplumunu zenginlik itibariyle 3 kategoriye bölssek kendinizi hangi tabakada görürsünüz?

Alt Orta Üst

12.Otomobiliniz Var mı? Var Yok

13.Ne tür müzikten hoşlanırsınız?

Hafif batı müziği Türk Sanat Müziği Metalci

Arabesk Pop Müziği Türk Halk Müziği

Rock Müziği (Diğer).....(Yazınız)

14.Ne tür filmden hoşlanırsınız?

Savaş filmleri Macera filmleri Aşk filmleri

Komedi filmleri Çizgi filmleri Romantik filmler

Diğer.....(Yazınız)

15.En sık izlediğiniz televizyon programı nedir?

Haberler Diziler Filmler Müzik-Eğlence programları Spor programları

16.Ne tür sosyal faaliyetlerde bulunursunuz?

Sinema, tiyatro, konsere gitmek Arkadaş gurubuyla bir araya gelmek

Gezmek eğlenmek Her hangi bir sosyal faaliyette bulunamıyorum

17.Yapmış olduğunuz spor faaliyeti seçmedeki tercihiniz?

Sevdiğim İçin Ekonomik yönden avantajlı bir branş olduğu için

Bölgede sevilen bir branş olduğu için Fiziksel yapı olarak uygun olduğum için.

18.Spor için harcadığınız zamanı belirtiniz?

Haftada 1-2 gün Haftada 3-5 gün Haftada 6-7 gün Arada sırada

19.Güreşe kaç yaşında başladınız?

5-8 9-12 13-16 17-20 21 ve üzeri

20. Kaç yıldır güreş yapıyorsunuz?

1 yıldan az 1- 3 yıl 4-6 yıl 7-9 yıl 10 yıl ve üzeri

21.Babanızın mesleği?

Memur Emekli Serbest meslek İşçi İşsiz

Diğer (Lütfen Belirtiniz).....

22.Annenizin mesleği

Memur Emekli İşçi İşsiz (Ev hanımı) Diğer (Lütfen Belirtiniz).....

23.Babanızın Eğitim durumu?

İlkokul Ortaokul Lise Üniversite Lisansüstü Okur-yazar değil

24. Annenizin eğitim durumu?

İlkokul Ortaokul Lise Üniversite Lisansüstü Okur-yazar değil

25.Ailenizde sporla uğraşan var mı?

Babam Annem Kardeşim Yakın Akrabam Sporla uğraşan yok

26.Ekonomik durumunuzu nasıl buluyorsunuz?

Gelirim yok Çok Zayıf Zayıf Orta İyi Çok iyi

27.Ailenizin ekonomik durumunu nasıl buluyorsunuz?

Geliri yok Çok Zayıf Zayıf Orta İyi Çok iyi